

★ A ★ S ★ D ★

OBSAH 1. ČÍSLA 20. ROČNÍKU - 1988

Dopis

Je bible jen
jednou z náboženských knih?
Biblické překlady
Parafrázová bible
a její poslání

Bible a její překládání

Sto let plodného života víry
Co nám bible také nabízí
Jakou cenu má bible
Jak se dědeček naučil číst bibli
Vy — my ★ Bible a děti
Rozluštěné biblické záhady
Obraz ★ Bible a krása
Bible učí umění žít
Obraz ★ Umění písmena mluvit?
Jak jsem objevoval svou bibli
Nad bibli ★ Jak bibli nečíst

ZNAMENÍ DOBY

K tisícímu výročí křesťanství na Rusi

V roce 1988 vzpomínají křesťané v Sovětském svazu, že právě před tisíci lety — roku 988 — byla pokřesťanštěna Rus. Je to pro ně důvod k radosti i k zamyšlení. I my v naší zemi s vděčným srdcem vzpomínáme chvíle, kdy obyvatelé Rusi opustili své pohanské modly a pohanský způsob života, byli pokřtěni a začali vyznávat Troj-jediného Boha. Jsme v duchu spojeni s nimi, protože naše slovanské národy mají v christianisaci mnoho společného. Naši věrozvěstové Cyril a Metoděj již v devátém století připravili písmo, v němž byla sepsána evangelia a žaltář, vytvořili církevní slovanskou abecedu a bohoslužby se začaly konat ve slovanském jazyku. Roku 955 velká kyjevská kněžna Olga přijala křest a vybudovala sbory v Kyjevě, Pskově a Novgorodě. K pokřesťanštění Rusi došlo za vlády vnuka kněžny Olgy, za velkého knížete Vladimíra.

Kdo jsme měli možnost navštívit sbory křesťanů v Sovětském svazu, byli jsme povzbuzeni hlubokou úctou lidu k Božím věcem, nevšední vážností, důstojným chováním při bohoslužbách, radosným a vděčným nasloucháním Božímu slovu. Byli jsme svědky opravdového bratrského společenství, věrnosti a oddanosti Božímu dílu.

Vzpomínky na staré události před tisíci lety i zkušenosti s věřícími sovětskými lidmi z posledních dnů nás vedou k přemýšlení. Právě odezněly oslavy sedmdesátého výročí Velké říjnové socialistické revoluce. Jako věřící jsme při nich nemohli nevzpomenout na prorocká slova apoštola Jakuba, z jehož epistoly se v páté kapitole učíme, že se dějiny nevyvíjejí náhodile, ale všechno v nich má své příčiny a důsledky. Jakub prorokuje o době před druhým příchodem Krista a volá: „A nyní, vy boháčů, plačte a naříkejte nad pohromami, které na vás přicházejí... Nashromáždili jste si poklady pro konec dnů! Hle, mzda dělníků, kteří žali vaše pole, a vy jste jim ji upřeli, volá do nebes, a křik ženců pronikl ke sluchu Hospodina zástupů. Žili jste rozmáříle a hýřili jste na zemi, vykrmili jste se pro den porážky!“ (Jakub 5,1-5) Taková kritika není cizí ani Starému zákonu, kde proroci někdy i ostřejší řečí kárali sociální ne-spravedlnost, násilí a špatnost.

Během oslav jsme vyslechli věcný historický přehled událostí, které se odehrály během sedmdesát let, a kritické hodnocení tohoto období, které budí pozornost celého světa.

Proč bychom my křesťané neměli být upřímní sami k sobě a při veškeré vděčnosti za to, co dobrého vykonali naši křesťanští otcové, neměli si poctivě položit ruku na srdce a kriticky hodnotit křesťanskou éru?

Za několik let hodlají všichni křesťané oslavit 2000 let existence křesťanství. V Sovětském svazu křesťané oslavují právě nyní své tisícileté výročí. V našich zemích se již více než jedenáct století hlásíme ke Kristu. Tažme se upřímně sami sebe: Byli jsme my křesťané — následovníci Kristovi (křesťan znamená doslova „kristovec“! opravdu světlem a solí světa? Rozdělili jsme se o „dvojí oblečení“ s tím, kdo nemá žádné, uměli jsme jít se svým bližním „druhou milí“ dobré vůle? (Luk 3,11; Mat 5,41) Nebylo náboženství některých křesťanů více náboženstvím obřadů, ceremonií a krásně formulovaných vyznání než opravdovým následováním Krista?

Jsme vděční za to, co pro nás vykonali věrozvěstové Cyril a Metoděj, za jejich biblickou práci, za dílo kněžny Olgy a knížete Vladimíra, kteří se zasloužili o rozšíření křesťanství v kyjevské Rusi. Vděčně vzpomínáme na naše i cizí reformátory. Při pohledu na celé církevní dějiny si však spolu s našimi duchovními otci pokorně uvědomujeme, že jsme jen „služebníci neužiteční“.

Chce-li dnes křesťanská církev kriticky hodnotit svou dlouhou činnost, pak má k tomu jedinečnou možnost studiem druhé a třetí kapitoly knihy Zjevení v prorockých dopisech sedmi sborům od Krista, který vstoupil na nebesa. Nečteme zde jen povzbuzující listy pro maloasijské sbory, ale máme před sebou sedm dějinných etap křesťanské církve, od prvotní církve efezské až po poslední církev — laodicejskou. Ježíš Kristus — věrný Svědek, před jehož očima není nic skryto, vydává svědectví Efezským za jejich dobré skutky a trpělivost. Vytýká jim však, že opustili počáteční lásku a horlivost. Trpící Smyrnské povzbuzuje k věrnosti v dobách zkoušek, jimiž procházeli za vlády krutých římských císařů. Má pochopení pro Pergamonské, ale vytýká jim, že se jako falešný prorok Balám spojují s mocí světa a odvádějí Boží lid od pravé bohoslužby. Tyatirské spíše povzbuzuje. Setkáváme se zde totiž s poselstvím pro souženou církev středověku, kdy krvežíznivá královna „Jezábel“ morduje Boží proroky. Reformované Sardské kritizuje, protože jsou živí podle jména, ale ve skutečnosti jsou mrtví. Slovo potěšení má pro Filadelfitské. Jim otevřel široké dveře misijních možností. Protože vynikají bratrskou láskou (Filadelfia — milování bratrstva), slibuje jim, že budou zachováni v hodině zkoušky. Nejpozoruhodnější je snad sedmé poselství, poselství sedmé církvi — Laodicejským, dnešním křesťanům: „Nejsi studený ani horký... Vždyť říkáš: Jsem bohat, mám všechno a nic už nepotřebuji. A nevíš, že jsi ubohý, bledý a nuzný, slepý a nahý. Radím ti, abys u mne nakoupil zlata ohněm přecháštěného... a bílý šat... i mast k potřetí očí, abys viděl.“ (Zjev 3,15-18)

Kdo čte často bibli, nebude mu nesnadné porozumět této obrazné, ale mocné řeči věrného Svědka, znalce církevních i světských dějin. Křesťanská církev nesmí být slepá při pohledu na svou historii. Duch svatý chce pomazat její oči, aby byla kritická sama k sobě. Ježíš nekritizuje poslední církev proto, aby ji setřel. Ačkoli jí řekl nejtvrdší slovo, činí právě jí nejněžnější vyznání lásky: „Já kárám a trestám ty, které miluji, vzpamatuj se tedy a čin pokání.“ (Zjev 3,19)

Při tisíciletém výročí zavedení křesťanství na Rusi jubilujeme spolu s věřícími v Sovětském svazu. Prosíme Boha, aby otevřel oči všech nás křesťanů, abychom v Písmu uviděli pravý obraz svého duchovního stavu a poctivě plnili svůj úkol ve společnosti, do níž jsme postaveni. Jako adventisté sedmého dne se kajícím považujeme za Laodicejské. Přijímáme Kristovo pokárání a radujeme se z jeho ujištění, že nás navzdory naší duchovní bídě opravdově miluje a dává nám příležitost ku pokání.

MILOSLAV ŠUSTEK

Kdysi jsem se domníval, že největší požehnání z bible má ten, kdo dokáže rychle, dobře a přesně citovat biblické texty. Dodnes si vzpomínám na jednu sestru, která to uměla s nepřekonatelnou bravurou. Bylo to údobí, kdy jsem chápal bibli jako meč [Žid 4, 12], kterým je možno vyvrátit všechny protiargumenty.

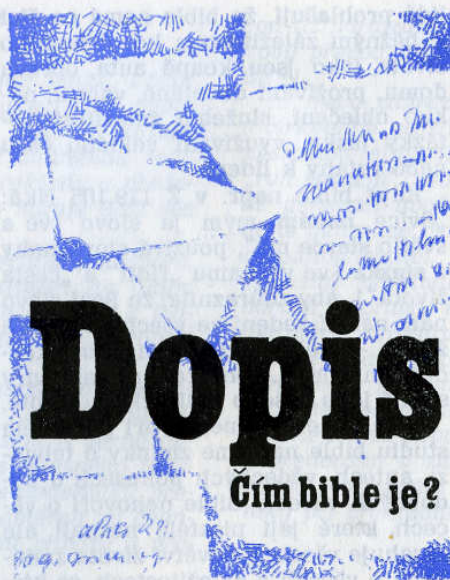
O něco později jsem pochopil, že takové citování sice nemá velký význam, ale hluboká a obsáhlá znalost Písma je potřebná a nezbytná k tomu, aby člověk opravdu správně žil, moudře se orientoval a našel odpověď na závažné otázky života. Tak zřejmě chápali Písmo i Židé v době Ježíše Krista — jako jakýsi mravní zákoník. Knihu, ve které je každý případ vyřešen anebo je z ní možné takové řešení vyvodit.

Ale nestačí přece bibli jen dobře znát nebo v ní najít „odpověď“ snad na každou možnou otázku. Vždyť bible není souhrnem všech vědomostí (třeba o raketách nebo atomových zbraních tam přece nic není), ani nástrojem k boji proti pohanům či „špatně věřícím“ nebo moudrou příručkou, na jejíchž stránkách najdeme řešení každého problému, anebo zákoníkem, v jehož „mezích“ můžeme šťastně žít. Bible je přece něčím úplně jiným.

Cím bible je?

Bible je Boží dopis člověku. Bůh posílá doprostřed tohoto uspěchaného světa všem, a přece každému z nás osobně, svůj dopis. Bible je Boží pozvání na novou cestu.

Bible je Boží dopis napsaný lidmi. Tak jako Ježíš Kristus byl Bůh, a přece člověk, tak se i v Písmu pojí bož-

ské s lidským. Proto je bible až dodnes čtením o úplně obyčejných lidech, s normálními problémy. Bible nám líčí, co prožili lidé, které Bůh pozval na svou cestu.

Ale nejen to. Podává nám také zprávu o tom, že Bůh v Kristu zve i mne a tebe, vždyť proto přišel, aby každý mohl žít — a šťastně žít. On sám je cestou, pravdou a životem [Jan 14,6]. Když procházel kolem Matouše, řekl to tak prostě: Pojď za mnou! Bible nám neříká, jestli ho Matouš znal, co všechno o něm věděl, zda tušil, kdo skutečně je, nebo dokonce znal jeho učení. Když šel kolem Zachea, který se schovával ve větvích stromu, protože ho všichni znali, čím se živil a pro koho pracuje, řekl jen: „Zachee,

pojď rychle dolů, neboť dnes musím zůstat v tvém domě!“ Překvapuje nás, proč ho tak rychle poslechl a udělal tolik nezvyklých věcí. Při rozhovoru s Nikodémem zasáhl to nejcitlivější místo. Tak s ním ještě nikdo nemluvil. Bohatý mládenec — kterého Pán pozval k učednictví — se neodvážil jít za ním. Saul na cestě do Damašku by jistě nevěřil, že bude na konci cesty úplně jiným člověkem.

Jak zvláštní to byl Mistr, převracel všechno na ruby. Přestože říkal a dělal pro nás tolik nepochopitelných věcí — lidé s ním byli šťastni. Matouš ochotně vstal, opustil své zaměstnání a šel za ním. Zacheus rychle seskočil ze stromu, s radostí ho přijal. Saul okamžitě zvolal: „Co mám dělat, Pane?“ Celý jeho život je důkazem, jak rychle a radostně opustil slibnou kariéru a jak vážně vzal Kristovo slovo.

Najednou je nám jasné: Ježíš říkal lidem přesně to, co potřebovali — nejen uslyšet, ale udělat. Setkal se s nimi, pozval je na novou cestu životem, na cestu, která má konkrétní cíl. Vyzyval je, aby šli za ním. A protože se setkali s ním, Láskou, a v něm s Božím královstvím, vyšli ochotně a rádi na cestu následování.

Svůj dopis nám Bůh neposlal proto, abychom si jej zbožně četli nebo o něm vyprávěli. Zve nás! Pojď, následuj mne. Odpouštím ti tvou minulost, tvá selhání, tvůj hřích. Nemusíš se bát, já jsem tvá jistota. Otvírám ti dveře neděje — dovedu tě „domů“, do Božího království. Půjdu před tebou.

O tom je Boží dopis pro tebe; tu zbylou část již musíš napsat sám. Biblická zpráva o Matoušovi svědčí: „**On vstal a šel za ním.**“ L. SVRČEK

Kolem starého vojáka se tísnila skupina chlapců. Poslouchali vyprávění, jak mu bible, kterou nosil v náprsní kapse uniformy, zachránila život tím, že zastavila kulku. Pak vytáhl balíček zabalený do bílého papíru. Uctivě a pomalu ho převrátil a opatrně až úzkostlivě ho začal rozbalovat. „Zde“ — ukázal na několik proděravělých stránek — „je důkaz mého tvrzení. Tato bible zastavila kulku, a tak mi zachránila život, proto této knize důvěřuji. Důvěřujte jí také.“ To bylo vše, co řekl. Znovu bibli stejně opatrně zabalil a uložil.

Tehdy jsem byl příliš mladý na to, abych k víře onoho starého vojáka zaujal nějaký postoj. Ale později jsem o ní často přemýšlel. Pár archů papíru a dobrá vazba udělala z bible knihu, která zachránila život. Kulku by zastavila jakákoli jiná kniha odpovídající tloušťky — třeba i dětská kniha nebo podradný román — pokud by

byla v pravý čas na pravém místě.

Bible má stejný papír, tisk i vazbu jako kterákoli jiná kniha. **Co ji odlišuje od ostatních knih?**

Snad její barva, tvar nebo použití? Jednou ráno těsně před vstupem za kazatelnu se mě kdosi ze sboru zeptal, co to mám ve svých rukou za hnědou

knihu. „To je moje bible,“ odpověděl jsem. „Ale jak to, že je hnědá?“ divil se tazatel.

„No,“ vysvětloval jsem, „měli prostě takovou kůži, když mi ji vězali.“

Dnes již máme bible v různých barvách a provedeních, ale mnoho lidí stále ještě bibli považuje za černou, pochmurnou knihu, z níž si monotónně čtou nějaká „zaklínadla“ a na niž v některých zemích lidé přísahají. Avšak bibli neodlišuje od ostatních knih její barva nebo způsob, jak ji používají někteří lidé. Co tedy bibli odlišuje od ostatních knih?

Odpověď na tuto otázku je obsažena právě ve slovech, kterými bibli nazýváme: **BOŽÍ SLOVO** (Ž 119,9; 1 Tes 2,13; Žid 4,12). Bůh mluví a lidé slyší jeho slovo.

Ale jak to, že bible je skutečným Božím slovem? Napsali ji lidé obyčejným lidským jazykem, jmenovitě heb-

rejsky [většina Starého zákona], aramejsky (některé kapitoly Starého zákona) a řecky (Nový zákon). Později byla bible přeložena do mnoha jiných jazyků. Mezi nejstarší překlady celé bible patří překlad do řečtiny, syrštiny a latiny. A pak byla bible, nebo alespoň její části, přeložena do mnoha jazyků a nářečí — i to jsou však obyčejné lidské jazyky. Jak může být bible stále ještě Božím slovem?

Na tuto otázku nemůžeme odpovědět jedinou větou. Bible, o které mluvíme, je Božím slovem proto, že ji Bůh inspiroval. Problémem zůstává slovo „inspiroval“. Jedenkrát se tento výraz vyskytuje v bibli samotné (2 Tim 3,16) ve významu „Bůh vdechl“. Ale co to znamená? Přinejmenším dvě věci:

1. „Inspiroval“ znamená, že Bůh vedl vybrané muže, aby mluvili (2 Petr 1,21). Při studiu bible poznáváme, že Bůh tyto muže oslovoval různými způsoby (Zid 1,1). Některé skrze vidění nebo sny (Iz 6,1-9), jiné oslovil na ulicích a na tržištích (Amos 8, 4-6), další v tichu rozjímání (Z 73, 16). Bůh vedl vybrané muže různými způsoby, aby mluvili (nebo psali), ale at se to událo jakkoli, vždy je tímto způsobem oslovoval Bůh. Nebyla to jejich iniciativa, ale Boží.

2. „Inspiroval“ také znamená, že Bůh své slovo nechal převést do obyčejného lidského jazyka. Boží slovo je proto omezeno nedostatkem lidského jazyka. Ale podstata Božího poselství je vždy zachována. Bible je Boží slovo podané lidským jazykem.

Neríkáme, že Ježíš Kristus jen představoval Boha, on byl Bůh v těle. Podobně je tomu i s bibli. Bible nejen představuje Boží slovo, ona je Božím slovem podaným lidským jazykem. Stejně jako životem Pana Ježíše, tak i poselstvím bible vstupuje Bůh do světa člověka (1 Jan 1,3). A právě tato skutečnost činí z bible jinou knihu, než jsou všechny ostatní.

Někdy označujeme promlouvání k člověku termínem „zjevení“. Toto slovo bible často používá ve významu „odhalení“, „odkrytí“. Slovem „zjevení“ bible označuje komunikaci — Bůh mluví, člověk poslouchá. Jaké věci odkrývá bible těm, kdo naslouchají Božimu slovu? Jinak řečeno: **Co bible zjevuje?**

Bible podle svého vlastního svědectví učí, objasňuje, vede. Tyto výrazy najdeme v 2 Tim 3,16; Z 119,130; Iz 8,20; Zid 4,12. Meč, o kterém poslední verš hovoří, není popravčím nástrojem ani chirurgickým skalpelem, ale prostředkem k bádání, odhalování a napomínání.

Bible tedy nabízí rady a vedení. Ale **jakou formu vedení nabízí bible těm, kdo slyší její inspirované poselství?**

Ani všichni křesťané se neshodují v odpovědi. Některí zastávají názor, že bible poskytuje vedení pouze v otázkách víry. Pomáhá nám, abychom pochopili Boha, vede nás k pokání a přináší nám poselství o spasení. Tito

lidé prohlašují, že bible nemá co říci k běžným záležitostem každodenního života, jako jsou koupě auta, oprava domu, prožívání dovolené, vaření, nákup oblečení, služební záležitosti, otázky lásky, využívání volného času nebo vztahy k lidem.

Když bible např. v Ž 119,105 říká: „Svíce **nohám** mým je slovo tvé a světlo **stezce** mé“, používá slovo **nohy** a **stezka** (ve významu „řídít“ a „cesta života“), aby zdůraznila, že Boží slovo nám nabízí vedení ve všech oblastech života — dokonce i v naší běžné každodenní práci. Dotýká se naší víry stejně jako našeho praktického života.

Jistě si nemyslíme, že při pozorném studiu bible najdeme zmínky o televizi, autech, vědeckých pokusech a podobných věcech. Bible nehovoří o věcech, které její pisatelé neznali, ale zasahuje všechna odvětví života zmínkami o věcech a záležitostech, se kterými byli pisatelé bible dobře obeznámeni — jako jídlo, rekreace, práce, odpočinek, láska, nenávisť, rození,

smrt, víra, pochybnost, radost a smutek.

O všech záležitostech, ze kterých se skládá náš život, bible pojednává takovým způsobem, abychom se jí mohli nechat vést. **Její zásady jsou opravdu postačující pro každou situaci i v naší době.**

Slovo „bible“ (biblia) znamená „knihy“. Je to název souboru knih (66) — historických, evangelií, kázání, dopisů — které patří do kánonu (toto slovo znamená „měřítko“ nebo „pravidlo“ a vztahuje se na svatá Písma, která jsou normou pro křesťany).

Jak vzniklo oněch 66 knih? Jsou různého původu. Některé z nich psali králové a kněží a jiné rybáři a pastevci. Některí z jejich pisatelů byli vysoce vzdělání, jiní prostí.

Některí pisatelé psali ve verších (Job, Zalmi, někteří proroci), jiní formou vyprávění a můžeme zde najít také mnoho dopisů.

Většina knih bible vznikla na území Palestiny, kde se tyto knihy četly lidu. Jiní pisatelé žili v zahraničí (Ezechiel, Daniel) nebo ve vězení (Pavel). Celý proces trval asi 1500 let. Biblické knihy se tedy rodily v širokém časovém rozmezí, na mnoha místech, za různých okolností a s pomocí různých lidí.

Ale jak se všechny tyto knihy dostaly do kánonu Pisma svatého, Božího slova?

Výběr knih začal v židovské synagóze. Asi roku 90 po Kr. na koncilu v Jamnii (západně od Jeruzaléma) potvrdili vedoucí rabíni výběr učiněný v synagógách, kde se Boží slovo četlo týden co týden. O něco později shromáždili první křesťané Pavlovy dopisy, čtyři evangelia a jiné knihy Nového zákona, které četli ve sborech, protože poznali, že i z nich promlouvá Boží slovo. Znovu několikrát zasedal koncil, aby potvrdil výběr novozákonních knih (v Alexandrii, Hippo, Kartágu).

Různé církevní koncily tedy potvrdily kánoničnost vybraných knih, ale ani tato skutečnost z nich neučinila Boží slovo. To učinil již dávno předtím prostřednictvím inspirace Bůh a věřící v synagógách a sborech — všude tam, kde bibli četli — to poznali.

Ukolem koncilů vlastně nebylo zařadit inspirované knihy do kánonu, ale vyřadit z kánonu knihy neinspirované. Výsledkem tohoto procesu je bible, obsahující plně a dokonale Boží slovo, protože obsahuje dostačující Boží poselství, které nás vede v otázkách víry i života.

Nyní se můžeme vrátit k příběhu o starém vojákovi, kterému tato kniha zachránila život. Naštěstí pro tohoto vojáka byl biblický kánon dostaččně rozsáhlý, aby zastavil střelu.

Dostatečnost bible nespočívá v jejím objemu, ale v záměru zjevit lidem Boha a jeho úmysly. Vždyť každá stránka bible zjevuje Boží vůli. A o to jde. Co s ní uděláš?

N. E. ANDREASEN

Nad biblí...

Večer —
když všechno utichne,
den noci chce vládu dát —
a po práci si oddychne,
když děti šly dávno spát —
tu přichází chvíle,
kterou mám moc ráda.
Nad svojí biblí usedám ...
Ne snad jen proto,
že se to po mně „žádá“ —
já se svým Otcem
rozmlouvám ...
Můj Pane —
jak mám pochopit,
co všechno mé srdce trápí?
jak mohu radostně
dál životem svým jít,
když slzy mou duši zkrápí?
Můj Otče,
co mi odpovíš? —
... tiše ji otevírám ...
„Jsem s tebou, dítě,
vždyť to dobře víš ...
To ve dlani své
tě skrývám ...“

V. G.

BIBLICKÉ PŘEKLADY

Práce biblického překladatele není nijak lehká. Vždyt překladatel musí dobře znát biblické jazyky i celé dobové pozadí, jazyk, do kterého překládá, tradici, kulturu i „atmosféru“ země, ve které se hovoří zmíněnou řečí. Dále by měl ovládat zásady moderního překladu a především být dobrým teologem, tedy tím, kdo miluje Boží věc a odpovědně ji vykládá.

Jeden překlad nemůže ovšem splnit všechna očekávání. Vždyt každý překlad je pořízen v jiné situaci, za jiným účelem, vychází z jiných předpokladů, ale směřuje k jednomu cíli. Rozmanitost překladů pomáhá lépe pochopit hloubku biblické zvěsti.

Jeden překlad by měl zachovat bohoslužebnou tradici (v našem prostředí toto poslání splňuje Kralická bible). Jiný překlad by měl být moderním pokusem o věrné vystižení biblického poselství a převod do současného jazyka (tuto funkci se pokouší splnit český ekumenický překlad — ČEP). Další překlad by měl být zaměřen na evangelizaci (zde se nejlépe uplatňují moderní pokusy o pře-

vod až parafrázi biblického textu, v českém jazyce se takový převod chystá, částečně zde supluje Petrů, Žilka a ČEP).

Je třeba zdůraznit, že pro čtenáře, který nevyrostl v církevním prostředí, je často tradiční, doslovný překlad nesrozumitelný. Nepochopí výrazy jako „dcera Sionská“, „roh spasení“ nebo „neobřezané rty“. Víru je třeba v každé generaci nově vyjádřit, a to výrazovými možnostmi dané generace. Jinak by nakonec nemuselo jít o víru, ale o pouhou tradici.

Každý překladatel zápasí o správný převod pojmů, obrazů a pravd, a přece se tyto tlumočníci v některých detailech rozcházejí. Mnohost překladů však není závadou. Naopak může nám pomoci, abychom ve složitějších případech porovnáním několika výkladových možností správněji pochopili biblické poselství. Správný výklad záleží nejen na odpovědné práci s textem (literou), ale také a především v závislosti na Tom, který dává Duchu. On působil při psaní biblických textů a vede věrné tlumočníky při překládání a při výkladu Božího poselství i dnes.

L. S.

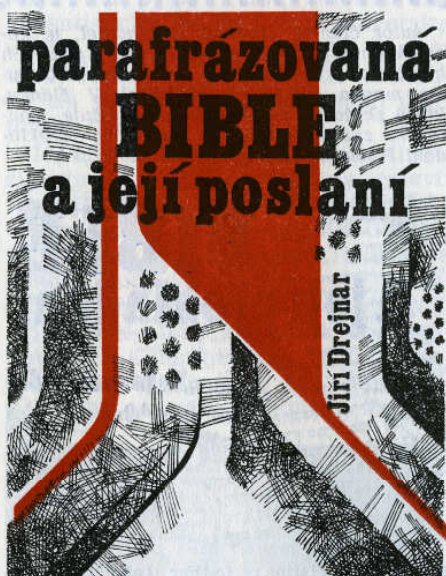
Co je to parafrázovaná bible a jaké má poslání? Odpověď na první otázku najdeme ve Slovníku jazyka českého, který říká, že „parafráze je volné zpracování cizí předlohy.“ V biblické parafrázi jde tedy o volné zpracování původní textové předlohy, tj. hebrejského Starého zákona a řeckého Nového zákona. Parafráze proto není překlad, který věrně zachovává formu původní předlohy. Je to převod biblického textu do jazyka, který odpovídá současnému způsobu myšlení a vyjadřování průměrně vzdělaných čtenářů. Tradiční překlady bible mají vybroušenou formu, mluví řečí vzdělaných lidí a velmi často se v nich objevují obraty, které se již dávno ztratily z běžného jazyka. Jelikož se u překladů dbá na důsledné a pokud možno doslovné převedení textu, stává se, že nezavěšený čtenář někdy neporozumí původní myšlence. Proto je zpravidla nutné, aby začátečník byl do textu bible uveden.

Tvůrci parafrázované bible se snaží přiblížit biblickou zvěst těm, kteří se s ní chtějí seznámit, ale přitom nemají předběžnou přípravu. Proto usilují o maximální srozumitelnost a čtivost textu. Parafráze nejsou určeny k používání při bohoslužbách ani k teologickému studiu, ale předpokládá se, že srozumitelnou řečí osloví ty, které by od čtení bible odradila zdánlivá tematická nebo historická vzdálenost.

Způsob parafrázování není nový. Setkáváme se s ním již v samotné bibli. V Novém zákonu máme různé volné citace starozákonních textů, jejichž záměrem je přiblížit smysl textu i těm křesťanům, kteří vyšli z pohanického prostředí (viz četné citace v epištolách Židům, Římanům aj.).

Jestliže bylo vhodné v zájmu srozumitelnosti upravovat text před dvěma tisíci lety, oč větší význam to má dnes. Tehdy lidé čekali, až dostanou do ruky něco napsaného. Proto si texty Písma mezi sebou vyměňovali,

V posledních pětadvaceti letech jsou v mnoha zemích vydávány parafrázované bible, které si u čtenářů získávají značnou oblibu. O čemž svědčí opakované vydání ve stoupajících nákladech. Ani u nás jsme nezůstali pozadu a je připraven parafrázovaný text Nového zákona.

opisovali je a znovu a znovu předčítali (Kol 4,16; 1 Tes 5,27). Ale dnes? Kdosi to trefně vyjádřil, když řekl, že znakem naší doby je celosvětová inflace slov. Na každého se dnes ze všech stran valí slova — z rozhlasu a televize, z knih, časopisů a novin — takže zcela nestačí vstřebat to, co se mu nabízí. A v této situaci by měl moderní člověk sáhnout po bibli, která je mu obsahově cizí a na první pohled zdánlivě nezáživná? Jestliže se mu napoprvé dostane do ruky některý ze starých překladů — v češtině třeba kralický — pak jej brzy odkládá, protože čtyři sta roků starý jazyk i styl ho nijak neupoutá. Nezájem o text je pochopitelně podpořen i jeho obsahem, který je dnes mnoha lidem cizí.

Většina křesťanů si tuto skutečnost neuvědomuje, protože na starobylý biblický text jsou zvyklí a s biblickou terminologií se soustavně seznamují v kázáních, biblických hodinách nebo při četbě a studiu náboženské literatury. Ověřená skutečnost však potvrzuje, že některé výrazy věřícími běžně užívané jsou dnes většině lidí téměř neznámé nebo mají jiný význam. Proto v parafrázovaném textu je často jeden výraz vysvětlen několika

slovy. Jako příklad uvedu Mat 5,45, kde jsou takovým způsobem objasněny pojmy **spravedlivý** a **nespravedlivý**:

Kralický překlad: „(Bůh) dává déšť na spravedlivé i na nespravedlivé.“

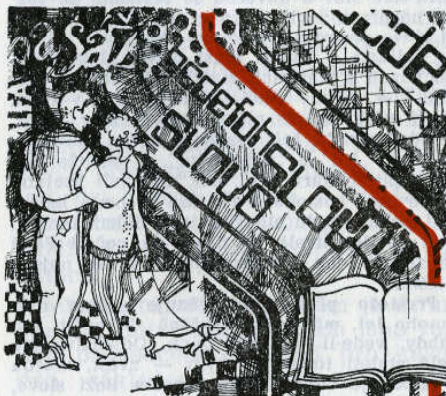
Parafráze: „...déšť sesílá na ty, kdo ho ctí, i na ty, kdo jím pohrdají.“

Na jiném příkladu vidíme, jak v parafrázi lze určitý pojem nejenom objasnit, ale také aktualizovat. Ve svém kázání užívá Pán Ježíš výraz pohané a myslí tím na lidi, kteří žijí bez víry v živého Boha. Jeho posluchači mu bezpochyby rozuměli, stejně jak to chápou i dnešní křesťané. Když však byla před časem položena několika desítkám našich současníků otázka, co si představují pod pojmem „pohané“, ukázalo se, že většina myslí na obyvatel pralesa, vyznávajícího divošské náboženství. Další srovnání ilustruje, jak parafráze nejenom vysvětluje pojem „hledání Božího království a jeho spravedlnosti“, ale aktualizuje a vysvětluje výraz „pohané“. Mat 6, 31-33:

Kralický překlad: „Nepečujtež tedy, říkajíce: Co budeme jísti? aneb co budeme pít? aneb čím se budeme odívat? Nebo všeho toho pohané hledají. Víť zajisté Otec váš nebeský, že toho všeho potřebujete. Ale hleďte nejprv království Božího a spravedlnosti jeho, a toto vše vám bude přidáno.“

Parafráze: „A tak se netrapte otázkami: Co budeme jíst? Co budeme pít? Co si vezmeme na sebe? Pro lidi bez Boha je to první a poslední. Ale vy máte nebeského Otce, a ten dobře ví, co všechno potřebujete. Jemu dejte první místo a žijte tak, jak on si přeje, a on se o vás postará.“

Další ukázkou, jak musí parafráze vysvětlit určitý pojem, máme na začátku Markova evangelia. Tam se objevuje výraz, který je nutné současně čtenáři objasnit: **křest pokání**. Zde porovnejme parafrázi se dvěma překlady. Mar 1,4-5:

Kralický překlad: „Jan křtíl na poušti a kázal křest pokání na odpuštění hříchů. I vycházela k němu všechna krajina Judská i Jeruzalémská, a křtění byli od něho všichni v Jordáně řece, vyznávající hříchy své.“

Ekumenický překlad: „... Jan Křtitel vystoupil na poušti a kázal: „Čiňte pokání a dejte se pokřtít na odpuštění hříchů.“ Celá judská krajina i všichni z Jeruzaléma vycházeli k němu, vyznávali své hříchy a dávali se od něho křtít v řece Jordánu.“

Parafráze: „Jan Křtitel žil na poušti a vybízel lidi, aby od něho přijali křest a dali tak najevo, že se veřejně přiznávají ke svým proviněním, že jich litují a touží, aby jim Bůh odпустиł. Lidé z Jeruzaléma a z celé Judeje přicházeli, aby si ho poslechli, a když vyznali své viny, Jan je pokřtíł ponořením v řece Jordánu.“

Od Janova křtu pokání se ještě podíváme do epistol Rimanů. Tam apoštol Pavel vysvětluje, co znamená být **pokřtěn v Ježíše Krista** (Řím 6,1-5). Ani zde se parafráze nevyhne širšímu rozvedení myšlenky:

Kralický překlad: „Což tedy díme? Zůstaneme v hříchu, aby se milost rozhojnila? Nikoli. Když jsme zemřeli hříchu, kterak ještě žítí budeme v něm? Zdalíž nevíte, že kteřížkoli pokřtěni jsme v Ježíše Krista, v smrt je ho pokřtěni jsme? Pohřbeni jsme tedy s ním skrze křest v smrt, abychom, jakož v mrtvých vstal Kristus k slávě Otce, tak i my v novotě života chodili. Nebo poněvadž jsme s ním vstápeni připodobněním smrti jeho, tedy i vzkříšení budeme.“

Parafráze: „Co z toho plyne pro nás? Že máme ve svém odpadnutí od Boha zůstat,

abychom mu dali příležitost udělit nám ještě větší milost? Ovšemže ne! Náš dřívější bezbožný život přece již zanikl; jak by mohl pokračovat? Kdo se bytostně spojil s Kristem, má účast na jeho životě, tak hlavně na jeho smrti, jak vyznáváme při křtu ponořením do vody; má to být výraz definitivního rozchodu s dřívějším životem. Současně však — jako za Kristovou smrtí následovalo vzkříšení — je to počátek úplně nového života, nové existence.“

Každý věřící člověk s určitou duchovní zkušeností a znalostí Písma ví, že „všechno, co je tam psáno, bylo napsáno k našemu poučení.“ (Řím 15,4) Tato poučení nejsou uložena jen v jasné formulovaných radách a příkazích, ale i v příkladech a příbězích, kterými je bible přímo nabitá. U mnohých z nich jsme přímo vedeni k tomu, abychom je nebrali jako pouhou informaci o něčem, „co bylo a zaniklo“, ale abychom hledali souvislosti mezi minulým a přítomným. Tak například četné obřady a obrazy ze Starého zákona jsou analogicky přeneseny do novozákonní křesťanské doby (první Adam — druhý Adam, skutečný Jeruzalém a Babylon — duchovní Jeruzalém a Babylon, obřizka těla — obřizka srdce aj.).

Je pochopitelné, že nezavěšený čtenář bible tyto souvislosti nemůže sám hned objevit. Proto parafráze v takových případech text vykládá a pokud je to nutné, také aktualizuje. Podíváme se na zmíněný příklad obřizky. Zkušený písmák ví, že **obřizka** měla svou platnost do Krista a že byla vnějším znamením příslušnosti k Božímu lidu. Pokud čte v Novém zákonu o obřizce, pak ví, že Bůh

vyžaduje „obřizku“, tj. vnější znamení obrácení a nového života. Nezkoušenému čtenáři má parafráze pomoci, aby tuto souvislost objevil. Uvedme příklad ve srovnání textu Řím 2,25-27:

Kralický překlad: „Obřezání zajisté prospěje, bude-li zákon plnit; pakli budeš přestupitelem zákona, obřezání tvé učiněno jest neobřezáním. A protož jestliže by neobřizka ostřihala práv zákona, zdalíž nebude počtena neobřizka jejich za obřizku? A ti, kteří jsou z přirození neobřizka, zachovávající zákon, zdalíž nepotupí tebe, kterýž pod literou a obřizkou přestupník jsi zákona?“

Parafráze: „Na svém vyznání si může zakládat jen ten, kdo podle něj žije. Jestliže se věřící člověk rozchází s učením bible, není víc než pohan a nevěrec. Spíše má právo počítat se mezi Boží lidi ten, kdo sice Boha nezná, ale žije v souladu s Božími požadavky. Takový člověk, který křesťanství nepoznal — ač třeba jiného náboženství nebo ateismu, pokud žije podle biblických zásad, plným právem odsoudí tebe i se vším tvým náboženstvím, jehož zákony přestupuješ.“

Je zcela samozřejmé, že nad parafrázou postaví odborníci otázky, zda ta či ona formulace je výstižná a zda uvedené podání je nejspřávnější. A nelze říci, že někdy nemají pravdu. Vždyť volné podání nabízí mnoho možností k vyjádření. Je nutno mít na zřeteli, co bylo uvedeno na začátku: parafráze není překlad a není určena k teologické práci nebo k bohoslužebnému použití. Očekává se, že po ní sáhnou lidé, kteří hledají větší srozumitelnost a chtějí se připravit na pochopení doslovného vědeckého překladu bible.

Na konci roku 1986 byla bible přeložena do 1848 jazyků. Počet jazyků, do nichž byla přeložena celá bible nebo alespoň její část, zasahuje více než 97 % lidské populace. Je to jistě pádný argument pro tvrzení, že překlad bible je jedním z největších výkonů v oblasti dorozumívání ve světové historii.

Ačkoli Židé přeložili Starý zákon už asi 200 let před Kristem z hebrejštiny do řečtiny, rozsáhlé překládání bible je poměrně pozdního data. Vždyť v době vynálezu knihtisku — tj. před více než 500 lety — byly části Písma přeloženy jen do 33 jazyků a v době vzniku Biblické společnosti — tj. asi před 180 lety — existovala bible jen v 67 jazycích. Během 19. století však získalo alespoň část Písma více než 400 jazyků a v první polovině 20. století byla alespoň část Písma vytištěna ve více než 500 jazycích.

Touha po bibli

Velké úsilí na poli překládání bible je přímým důsledkem úžasného vzrůstu požadavků na tištěné Boží slovo. Např. jen v období let 1966–1970 stoupl požadavek na Biblické společnosti z 80 milionů na 173 milionů výtisků. Takový vývoj by se mnoha lidem mohl zdát podivný, pokud by si mysleli, že moderní člověk vstoupil do pokřesťanské éry a že bible je už úplně zastaralá. Ve skutečnosti je bible nejpřekládanější a nejrozšířenější náboženskou knihou, jaká kdy byla napsána. Zabývá se nejosobnějšími a nejdůležitějšími problémy člověka. Snad největší přitažlivost pro moderního člověka má bible v tom, že spojuje překvapivý realismus s neuvěřitelnou nadějí. Člověk je vyličen nejen, jaký ve skutečnosti je, ale také jakým se může stát, když přijme Ježíše Krista jako Pána a Spasitele. To představuje dimenzi, která v moderní literatuře chybí.

Základní období překládání bible

Dějiny překládání bible můžeme rozdělit do čtyř základních časových úseků. První — to bylo období prvních překladů bible do hlavních řečí starověkého světa jako latiny, syrštiny, koptštiny, arménštiny, góštiny a podobně. Křesťanství vynikajícím způsobem posloužili lidé jako Jeroným (latina), Wulfila (góština) a později např. Cyril a Metoděj (staroslověnština).

Druhé významné období překladů bible mělo vztah k reformaci. Zasloužili se o ně muži jako Tyndale (angličtina), Casiodoro de

Autor článku, zkušený překladatel, je koordinátor výzkumu překladu při Spojených biblických společnostech. Je znám jako autor mnoha odborných publikací. V článku, který zkráceně předkládáme, přibližuje použitým způsobem některé problémy překládání Písma svatého z původních jazyků.

Reina (španělština), Luther (němčina), Olivetan (francouzština) apod.

Třetí období bychom mohli nazvat velkým „misijním úsilím“. K průkopníkům tohoto období patří např. Martin (perština), Carey (bengálština), Morrison (čínština), Gutzlaff (japonština). Je pak následovali další překladatelé, kterých bylo na stovky. Práci měli těžkou, protože často překládali do jazyků, ve kterých neexistovala ani abeceda. Tato práce dále pokračuje. Je podporována mnoha církvemi, jejichž misijní působí v nejdůležitějších částech světa a přináší životodárné evangelium různým kmenům.

Čtvrtý časový úsek překladů bible začal teprve nedávno. Vyznačuje se tím, že v nově se rozvíjejících národech nepřekládají už misijnáři, ale vzdělání příslušníci těchto národů a zemí. Oni nesou hlavní odpovědnost za překlad a misijnáři slouží jako konzultanti. Překladatelé mohou daleko lépe překládat do svého vlastního mateřského jazyka než do cizí řeči.

Vědecký přístup k problémům překládání

Odpovědní překladatelé bible vždy uznávají, že překládání způsobem „slovo od slova“ může v mnoha případech přinést tragické

omyly. Např.: „Neostojí bezbožní na soudu...“ přeloženo do jednoho afrického jazyka znamenalo tvrzení, že zlí lidé ve skutečnosti nebudou souzeni. A „být se v prsa“ (v bibli používáno jako znak pokání) bylo chápáno jako způsob, jak člověk sám sobě blahopřeje. Překladatelé byli čím dále méně spokojeni s převáděním jednotlivých slov a vět. Kládli důraz na to, co čtenáři překladu budou pod jednotlivými výrazy rozumět.

Stále problémy působí překladatelům i některé hebrejské ustálené spojení slov (říkáme jim idiomy), které jsou doslovně zpravidla nepřeložitelná. Např. v první části Amosova prorockého se sedmkrát objevuje věta „pro trojí nešlechtnost — ovšem pro čtveřou...“ Přeloženo doslovně do některých jazyků se tento počet přestupků může zdát příliš nízký, aby si zasloužil takový trest, jaký prorok ohlašuje. V hebrejštině však podobné vyjádření znamená „znovu a znovu“ nebo „opakovaně“. V některých jazycích je tedy třeba tento výraz opsat „proviňovali jste se znovu a znovu“. Také v kapitole 4,6 u téhož proroka je prohlášení, které může znést: „Dal jsem vám čistotu zubů po všech městech...“ Toto vyjádření není odkazem na zubní hygienu, ale spíše obrazným vyjádřením, které má popsat výsledek krutého hladu. Doslovný překlad by snadno mohl vést k špatnému pochopení.

Zvlášť zajímavé překlady jsou do jazyků, které neměly vlastní písmo. Překladatelé musel vytvořit abecedu, naučit se významu desetitisíců slov a důvěrně se seznámit se všemi názory a zvyky národa. Jen tak může Boží slovo přeložit uspokojivě. Aby bible mluvila k lidem o životě, musí užívat slov, která pocházejí z vlastního života lidí, kteří ji budou číst. Někdy stačí jemný rozdíl v tónu, který však úplně mění význam slov. Např. v jedné africké řeči rozlišuje změna tónu mezi slovy „jed“ a „požehnaní“. A jestliže lidé znají pít pohárů jedu, pak neodhalí špatnou výslovnost misijnářů. Protože v tomto kmeni pít pohárů jedu sloužilo jako důkaz neviny, lidé se domnívali, že účast na večeři Páně je způsob, jak křesťané dokazují, že nejsou hříšní.

Přestože překladatel věnuje svému dílu mnoho let, může ho úspěšně dokončit jen tehdy, vede-li jej Boží Duch. Odjakživa, po celá staletí tomu tak bylo — zvěst, kterou tlumočí, je ve zvláštním smyslu Boží slovo, ne lidské.

V minulém roce naše církev vzpomněla stých narozenin jednoho z průkopníků adventního díla, věrného služebníka evangelia a učitele bible — Alfréda Vauchera. Vděčně vzpomínají i ti bratři a sestry z Československa, kteří měli přednost být jeho posluchači v Collonges sous Salève.

Alfréd Vaucher se narodil 18. března 1887 v La Pounsa u Torre Pellice v údolích Valdenských, v severní Itálii. Ještě jako nemluvně ztratil otce. Jeho matka stále plakala. Avšak její maminka, Kateřina Revelová, první adventistka v Evropě, měla srdce plné lásky pro dceru Marii a zvláště také pro malého Alfréda, kterého ponejvíce sama vychovávala. Vštípila mu lásku k pravdě. Předčítala mu denně z bible, která formovala jeho charakter. Byla mu tím, čím kdysi babička Loida mladému Timoteovi (2 Tim 1,5). Pán Bůh ji obdařil dlouhověkostí. Narodila se roku 1830 a zemřela 1930.

Alfréd se nechal ve svých třinácti letech pokřtít biblickým křtem: ponořením. Navštěvoval biblickou školu v Paříži. Začal působit jako knižní evangelista a jelikož uměl výborně francouzsky a italsky a činil velmi dobré pokroky v angličtině, sloužil jako tlumočnický kazatelům z ciziny. Od roku 1903 působil jako biblický pracovník v Římě, Terni, Pise a v jiných italských městech. Roku 1907 byl povolán do práce ve Švýcarsku, do sborů v pohoří Jura. Tam se seznámil s Emmou Rochatovou, dcerou staršího sboru. Již při prvním setkání oba pochopili, že patří k sobě. Emma měla výjimečné porozumění pro tohoto muže, jenž zasvětil celý svůj život Bohu. Bůh je obdařil třemi dětmi, synem a dvěma dcerami.

Na podzim roku 1921 byl otevřen adventistický seminář v malebném prostředí v Collonges sous Salève ve Francii, jen několik kilometrů od Ženevy, světového centra protestantismu. Tam byl bratr Vaucher povolán za učitele bible. Konal pilná teologická studia, sám se naučil biblickým jazykům. Již při své práci konal rešerše (výtahy) v univerzitních knihovnách v teologických a historických dílech. Shromáždil úžasné množství materiálů, které použil ve svém díle „L' Histoire du Salut“ (Dějiny spasení), jež pak po dobu 65 let sloužilo v novém semináři jako základní učebnice biblické teologie. Pak následovala celá řada dalších teologických prací. Vedle typicky adventistických děl a těch, která charakterizují dědictví valdenských, pilně studoval práce francouzských protestantských autorů 19. století. Byl úžasně pilným a vytrvalým badatelem. Jen pro svou příručku ke studiu knihy Daniel konzultoval 700 autorů.

Jeho celoživotním zvykem je denně studovat bibli, která zůstala jeho věrným průvodcem, inspirací pro každý den, základem formování. Jednoho dne, když už byl ve vysokém věku, tá-

sto let PLODNEHO ŽIVOTA VÍRY

zal se ho přítel, zda může při své znalosti Písma v bibli ještě něco objevit. Na to odpověděl: „Čím více ji čtu, tím více si uvědomuji, jak málo toho znám o věčném a živém Bohu.“

Třicet let učil na semináři. Ve svých 64 letech odešel do „důchodu“. Do svých sta let však 36 let pracoval v rešerši a konal přednášky pro budoucí kazatele v Collonges, ve Florencii i jinde. Poslední biblický kurs měl v roce 1986 na naší škole ve Florencii. Když mu bylo 76 let, udělila mu adventistická Andrewsova univerzita v USA titul doktora teologie. Žertem tehdy řekl svým přátelům, že na dlouhé uši starého oslíka se nehodí doktorský baret.

18. března 1987 se z Boží milosti dožil sta let. Své narozeniny oslavil v adventistické nemocnici v Glendale u Los Angeles v Kalifornii. Do USA jej pravidelně zve jeho dcera Helena na zimní měsíce, kdy je tam teplé počasí. Jeho pravnučka Noemi mu při této příležitosti odevzdala výtisk jeho revidovaných a doplněných „Dějiny spasení“, vydaných k jeho 100. narozeninám. Pak se vrátil do Evropy, do své-

Alfred Vaucher se svou osmiletou pravnučkou Naomi

ho pokojíku v Glandu u Ženevského jezera. Zde se konala slavnost, při které promluví k jubilantovi prefekt města Nyonu a starosta Glandu a přinesli mu své dary. Přišli mu blahopřát vedoucí církve ze Švýcarska a mnozí spolupověřící. O slavnosti a díle br. Vauchera psaly deníky ve francouzských kantonech. V sobotu 13. června se br. Vaucher zúčastnil děkovné pobožnosti ve své rodné Itálii v Torre Pellice, hlavním městě údolí Valdenských. Za týden — v sobotu 20. června — byl opět v Collonges sous Salève, v místě svého úspěšného působení, kde se nachází teologická knihovna nesoucí jeho jméno, daroval jí celou svou osobní knihovnu. Sem přišly stovky přátel, bývalých žáků, kazatelů a vedoucích díla, aby se potěšili se svým milým učitelem. Hudebníci z Collonges obhatili program. Nakonec se k radosti všech shromážděných ujal slova br. Vaucher. Mimo jiné řekl: „Vy jste mne nepopsali takového, jaký jsem, ale jaký jsem měl být. Zavřeli jste oči nad mými nedostatky a ukázali jste kvality, jaké bych měl vlastnit. Protože mi Pán ve své dobrotě nabízí odklad, budu se snažit s jeho pomocí, ne-li dosáhnout cíle, tedy se alespoň k němu přiblížím.“

Náš jubilant může opakovat slova apoštola Pavla: „Vždyť právě když jsem slabý, jsem silný.“ (2 Kor 12,10) V minulosti by nebyl nikdo věřil, že by se tento muž dožil sta let. Roku 1906 jej dr. Conrad vyzval, aby se připravil na smrt. A on se připravoval. Prožil v životě mnoho úzkostí. Trpěl zánětem žil a chronickou bronchitidou. Od roku 1975 mu byl několikrát operován rakovinný nádor za uchem. Přijal utrpení jako svěřenou hodnotu, aby se v trpělivosti osvědčil jako věrné Boží dítě. Nedošel ke svým stým narozeninám lehkou cestou. Zůstal skromný, pokorný a závislý na Bohu.

I já na něj vzpomínám jako na svého učitele. Mluvil málo, ale mocně. Rád jsem mu dle potřeby sloužil jako tlumočnick. V jeho přítomnosti jsem cítil atmosféru prvních křesťanů a vážnost. Když jsem stál u něho, cítil jsem, že lidská pýcha se odstěhovala někam pryč. V roce 1986 nám řekl v biblickém výboru: „Bratři, jsem vděčen, že pokračujete v práci, kterou jsem konal desítky let. Budete-li v budoucnu něco potřebovat, jsem ochoten podle svých sil vám pomáhat. Můžete se s důvěrou na mne obrátit.“ Stoletý muž se dívá s vírou, nadějí a láskou do budoucna, ochoten žít i zemřít! Ne-ní to krásné?

Někdo se zeptá, proč tolik řečí o člověku. Protože lepší je přinést květy živým osobám než k jejich hrobům a protože Písmo říká: „Žádám vás, bratři, abyste uznávali ty, kteří mezi vámi pracují, jsou vašimi představenými v Kristu a napomínají vás. Velmi si jich važe a miluje je pro jejich dílo.“ (1 Tes 5,12) M. ŠUSTEK

CO NÁM BIBLE TAKÉ NABÍZÍ

„Slyš, můj synu, a přijmi má slova,
a léta tvého života se znásobí.“
(Přísl 4, 10)

V biblické zprávě o průměrném věku člověka se říká: „Počet našich let je sedmdesát roků, jsme-li při síle, pak osmdesát.“ (Ž 90,10) Inspirovaný pisatel užívá obratu „počet našich let“. Tento výrok zřejmě nelze generalizovat a aplikovat na celou lidskou společnost. Průměrným věkem 70–80 let je prostě charakterizována určitá skupina lidí.

Co si můžeme představit pod pojmem „naše léta“ nebo „my a počet našich let“? Kdo se skrývá za oním zájmem „my“? Jistě bude správné, když si představíme lidi, kteří žijí podle zásad bible, Božího slova a tyto zásady se snaží převést i do svého praktického života.

Vedle počtu „našich let“ můžeme také postavit počet „jejich let“. Na jedné straně stojí člověk formovaný biblí, na druhé člověk, který její rady odmítá.

Nyní by bylo možné vypočítávat znaky, kterými se tyto lidé od sebe liší a přitom postihnout všechny sféry lidského bytí: duchovní — tj. rozumovou, intelektuální; duševní — citovou i tělesnou a sociální.

Bible nabízí člověku pokoj a chce jej zbavit škodlivých stresů, zármutku a strachu: „Pokoj vám zanechávám, svůj pokoj vám dávám... at se vaše srdce nechvěje a neděsí!“ (Jan 14,27) Ježíš vnáší do života člověka radost. Svou radost chce opravdu dát každému z nás: „...aby moje radost byla ve vás a vaše radost aby byla plná.“ (Jan 15,11) Člověk formovaný biblí je zbavován přemíry starostí. Bůh mu nabízí, že bude s ním řešit jeho problémy: „Všechnu svoji starost vložte na něj, neboť mu na vás záleží.“

(1 Petr 5,7)

Pokud jde o oblast rozumu, i zde je možno nalézt v bibli pomoc. Vždyť je zapsáno: „Kam tvá slova proniknou, tam vchází světlo, nezkušenost nabývá rozumnosti.“ (Ž 119, 130)

Bible formuje i mezilidské vztahy, odstraňuje z nich nenávisť a lhostejnost a nahrazuje je pouty hřejivé lásky: „Vždyť nás má ve své moci láska Kristova.“ (2 Kor 5,14) Bible nezapomíná ani na tělesnou složku. Radí nám, co je nejvhodnější k jídlu a klade důraz na ovoce a obilí: „Hle, dal jsem vám na celé zemi každou bylinu nesoucí semena a každý strom, na němž rostou plody se semeny. To budete mít za pokrm.“ (1 Moj 1,29) Také zeleninu, vždyť je napsáno: „...a budeš jíst polní byliny.“ (1 Moj 3,18) Bůh sám také vybral pro člověka ty nejvhodnější druhy masa — jen z určitých zvířat a ptáků, tzv. „čistých“. (5 Moj 14, 3-20) Mohli bychom vypočítávat i další zdravotní rady obsažené v této zvláštní knize. Vyzývá nás ke zdrženlivosti před těžkými tuky, nedoporučuje nadměrné konzumování sladkostí. Varuje před požíváním alkoholu a nepřímo i před takovými škodlivinami, které v době, kdy bible vznikla, ještě ani nebyly známy: neničte Boží chrám — tím chrámem jste vy, vaše tělo (1 Kor 3,16.17). Klade důraz na pravidelný pracovní rytmus k němuž patří i nezbytný, uvědomělý odpočinek (2 Moj 20,8.10). To jsou tedy ty základní rady bible, jejichž dodržování by se mělo prakticky projevit v našem životě.

Dříve než se tím budeme blíže zabývat, vzpomenu na několik vlivů, pronikajících do života člověka, který rady bible nezná, nebo je znát nechce. Uvedme některá fakta z prostředí, ve kterém žijeme. Jaká je průměrná spotřeba energie přijímané potravou? V rámci naší republiky je to 13 029 KJ na osobu denně. Doporučená dávka příjmu energie a hlavních živin pro většinu pracujících mladšího a středního věku — to jsou také ti, kteří mají sedavé zaměstnání nebo vykonávají středně těžkou fyzickou práci — činí u mužů 10 420 až 12 560 KJ denně. U žen přibližně o 1000 KJ méně. To znamená, že příjem energie je u většiny obyvatel naší republiky překračován nejméně o 1000 KJ.

Spotřeba masa na osobu v roce 1984 byla 84,8 kg. Z toho byla polovina vepřového, tj. 41,7 kg.

Spotřeba sádla činila na osobu 6,7 kg za rok. Průměrná denní spotřeba tuků je 124,2 g. U mužů je spotřeba tuků překračována ročně o 15–16 kg.

Spotřeba kávy byla v roce 1984 1,51 kg na osobu.

Smutný je pohled na konzumaci alkoholu: alkoholické nápoje v hodnotě 100 % etanolu představují spotřebu 5,6 l na osobu za rok. Pokud jde o 40% lihoviny, je to 8,2 l na osobu za rok, u vína 15,5 l a piva 140 l na osobu za rok. Za alkoholické nápoje se v roce 1985 vydalo 30 miliard korun. Spotřeba nealkoholických nápojů činila v roce 1984 101,2 l na osobu za rok.

Za tabákové výrobky a kuřácké potřeby se v roce 1985 vydalo 10,4 miliardy korun, což znamenalo (přepočteno na cigarety 0,70 Kčs za kus) v průměru 9–10 cigaret na osobu a den, počítaje do toho i nemluvnata a kojence.

Průměrná spotřeba cukru je cca 40 kg na osobu za rok. Spotřeba soli je 12 g na den, což je téměř čtyřnásobek potřeby organismu.

K těmto negativním vlivům na lidský organismus je nutno přičíst i celou řadu stressových situací, které se nedají vyjádřit fyzikálními nebo matematickými jednotkami. Vzpomeňme jenom jeden z dílčích stressů pro ilustraci: na 100 uzavřených manželství připadá v ČSSR 42 rozvodů (v ČSR bezmála 50), a to podle statistiky z r. 1984.

To vše stojí v protikladu k biblickým směrnicím a zásadám. Nyní nás zajímá, jak se to vše promítá do lidského života, jak to ovlivňuje jeho „kvantitu“. Nebo jinak řečeno: jaký je počet „našich“ a „jejich“ let; těch, kteří žijí podle zásad bible, a těch ostatních.

V roce 1984 byla na základě statistických údajů o úmrtí odhadována tzv. střední délka života na 70,7 let. To by odpovídalo dolní mezi, kterou uvádí zmíněný biblický citát. Při rozdílné úmrtnosti ve vztahu k pohlaví lze však vidět výrazný rozdíl: muži se dožívají v průměru 67,1 a ženy 74,3 roku.

Naše republika měla k 31. 12. 1984 téměř 15,5 miliónu obyvatel. Z toho 7 537 000 mužů a 7 941 000 žen. V tomto množství žije přibližně 10 — 12 tisíc adventistů sedmého dne, kteří se ve své drtivé většině snaží důsledně praktikovat rady bible.

Celostátní dotazníkovou akcí bylo ve všech sborech zjišťováno, v kolika letech umírají členové tohoto společenství. Průzkum týkající se celkového počtu zemřelých vykazuje zajímavé výsledky. Z celkového počtu 1752 zemřelých v posledních 10 až 15 letech bylo 494 mužů a 1258 žen. Zahrnuty jsou všechny věkové kategorie, tzn. že je brána v úvahu i kojenecká a dětská úmrtnost. Průměrný věk byl 75,9 let. Muži se dožívali 74,25 a ženy 76,6 roku.

Zajímavý je vztah mezi délkou členství v církvi, tedy přibližně dobou, po kterou jsou biblické rady praktikovány, a průměrným věkem.

Při členství do

5 let se dožívají:	muži 64,9; ženy 68,1; Ø 66,7 let
10 let se dožívají:	muži 69,3; ženy 76,4; Ø 74,1 let
30 let a více se dožívají:	muži 78,5; ženy 79,0; Ø 78,9 let

Pozoruhodné je, že když se podíváme na věkové rozložení, 71 % všech zemřelých členů církve se dožilo více než 75 let (dva byli dokonce století). Poměr mužů a žen je v této kategorii vyrovnaný.

Zajímavé údaje skýtá také srovnání některých příčin úmrtí, které bylo možné vzhledem k laickému způsobu zjišťování vyčlenit. Sečteme-li počet zemřelých na následky cévních onemocnění s těmi, kteří zemřeli sešlostí věkem, pak v důsledku těchto stavů podle celostátní statistiky umírá 55,5 % populace, zatímco mezi členy CASD je toto číslo asi o 12 % vyšší. Vzhledem k vyšší věkové hranici (u mužů o 7 a u žen o více než 2 roky), kterou

členové CASD dosahují, to lze přičíst pravděpodobně především na vrub úmrtí sešlostí věkem. Zřetelný rozdíl však lze pozorovat také u příčin úmrtí na zhoubné nádory (novotvary) a úrazy.

V celkové populaci umírá na zhoubné nádory 19,7 %, kdežto v naší zvláště sledované skupině jen 12,3 %. Pokud jde o úrazy, je celostátní průměr 6,5 % oproti 3,0 % naší sledované skupiny.

I když tato strohá řeč čísel ukazuje zřetelně na významný dopad dodržování rad bible na délku života člo-

věka, jejich příznivý vliv je dalekosáhlejší. Biblický autor na jiném místě to doplňuje takto: „Můj synu, na mé učení nezapomínej, ať tvé srdce příkazy mé dodržuje. Prodlouží ti dny a léta života a přidají ti pokoj.“ (Přís 3,12) V dnešním neklidném světě, ve kterém je tolik faktorů, které ohrožují vnitřní pokoj a vnější mír, jsou rady této staré knihy navýsost moudré, osvědčené a stále časové. A kromě prodloužení života a rozmnožení pokoje nabízejí i věčnou perspektivu.

MUDr. A. KUBÍK

Kapesní výtisk Kralické bible stojí 40,— Kčs, ekumenický překlad 80,— korun. Nový zákon v překladu prof. Žilky dostanete za 24,— Kčs.

Dokud neexistoval knižní text bible byl psán ručně na svitcích papýru či pergamenu, představoval takový soubor hodnotu obrovského kapitálu. Ještě i Kralická jednodílka reprezentovala hodnotu, za niž bylo možno koupit kravičku, která byla pro rodinu základem existence. Jaká je však skutečná cena bible?

V Kralicích jsem viděl exemplář Jednodílkový potřísněný lidskou krví. Její majitel ji bránil v době protireformace svým vlastním tělem.

Na stejném místě jsem si prohlížel bibli, která patřila jednomu mlynářskému rodu. Obyvatelé mlýna byli v trvalém podezření z kacířství. Ale inkvizitoři nikdy nenašli důkaz. Tato rodinná bible totiž měla zvláštní skryš. V hřídeli mlýnského kola byla vydlabaná schránka, do které byla vložena bible a puštěná voda roztočila mlýnské kolo. Nikoho nenapadlo, jaké tajemství hřídel skrývá.

Prohlížel jsem si tuto bibli a uvědomoval si, že tato kniha by mohla vyprávět. O čem?

O tom, jak ji s úctou a bázní vyjímali mlynář z jejího úkrytu, jak navzdory nebezpečí četli její řádky při světle blikajících loučí nebo plaménku olejového kahanu.

Vyprávěla by o tom, že nechyběla při žádné rodinné slavnosti, byla při svatbách i při narození dětí. Ale nejvíce by jistě hovořila o tichých chvílích soukromého studia a modliteb. Její ohmatané stránky a omšelé desky by vydaly svědectví o tom, jak velmi si jí vážili ti, kteří ji vlastnili. Jakou pro ně měla cenu?

V Jugoslávii jsem se zúčastnil v jednom sboru památky večere Páně. Po ukončení následovala chvíle, kdy

každý mohl vyjádřit vděčnost Bohu za uplynulé čtvrtletí.

Jako první povstal vetchý bělovlasý stařec. Měl více než 90 let. Zvedl bibli a pohnutým hlasem řekl: „Bratři a sestry, chci poděkovat milému Bohu za to, že mi zachoval zrak. Dosud mohu denně číst tuto knihu, skrze kterou ke mně mluví můj Pán.“ Způsob, jakým přitiskl bibli k srdci, když si sedal, mluvil zřetelněji než jeho slova.

Bezděky jsem se zahleděl na svou bibli. Nebyla tak velká — a proč by měla být? Zrak mi nedělá potíže, abych nemohl číst její malá písmenka. Nebyl jsem také osamocen — jako ten staříček bratr — a snad proto jsem si také dosud neuvědomil, co pro mne bible opravdu znamená.

Vstávali další bratři a sestry a vyprávěli si vděčnosti své zkušenosti. Ale v mé mysli se odvíjely vlastní vzpomínky na chvíle prožité s touto knihou.

Dostal jsem ji od maminky. Dlouho ležela kdesi mezi knihami, kam jsem ji odložil. Pak jsem ji jednou vyhledal a začal číst — proto, abych se nemusel stydět před děvčaty ze sboru za svou ngramotnost. I když byly pohnutky k četbě jakékoli, ty chvíle studia měly pro mne veliký význam. Staly se příležitostmi pro působení Ducha svatého, který měnil mé srdce. On byl silnější než já a přemohl mne.

Pak přišly těžkosti pro mou víru. V zaměstnání, na vojně, přišlo dokonce i vězení. Nic z toho nebylo zbyteč-

né. Ono teoretické poznání se tak měnilo v osobní zkušenost. Díky těžkostem historický Ježíš bible vstoupil do mého srdce jako dobrotivý, milostivý Bůh, můj Bůh, můj Spasitel.

Klubko myšlenek se však odvíjelo dál. V uších mi zněly texty bible: „Kdo nalezl manželku, nalezl věc dobrou a navázil lásky od Hospodina.“ „Dům a statek je po rodičích, ale od Hospodina manželka rozumná.“ (Přís 18,22; 19,14) A má životní zkušenost říkala — ano, je to tak.

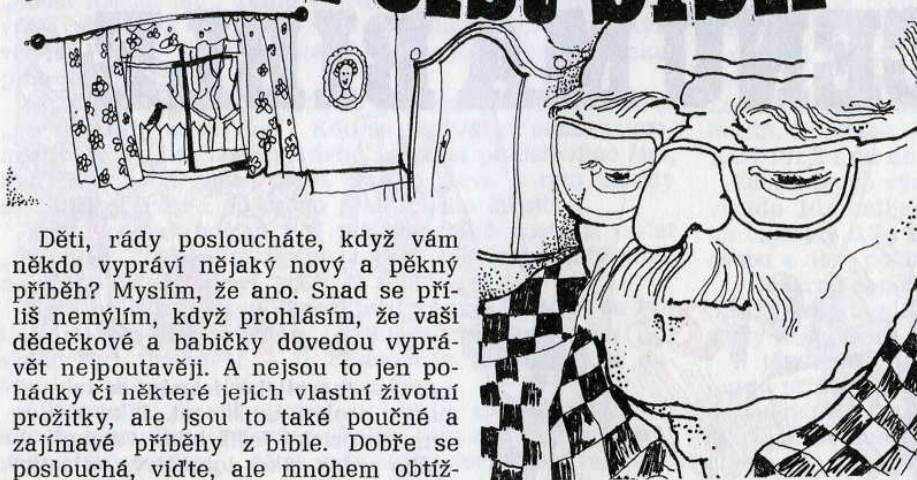
Není to zvláštní? Jakmile se vrací do mysli obrazy míst našich prvních setkání, společných rozhovorů a vzájemného štěstí, vrací se mi i vzpomínka na bibli. Tak soukromé a důvěrné věci, ale i k nim nějak neodmyslitelně patří bible, její rady a její zaslíbení.

Vybavil se mi obraz mého současného života, mého domova. Viděl jsem tváře našich dětí a jakoby z jejich úsměvů jsem znovu slyšel hlas bible: „Aj, dědictví od Hospodina jsou dítky.“ Kolika krásnými pocity zaplavuje otcovo srdce vzpomínka na domov. A proto si hned uvědomí: To místo je třeba chránit a střežit.

A už je zde pohled do budoucnosti. Realita nemaluje růžové červánky. Kolik nebezpečí, kolik hrozeb visí ve vzduchu. Člověk se rozhlíží po opoře a pomoci. A tu opět jedině Boží slovo dokáže zahnat z čela chmury, přináší pokoj a ujištění: „Neboj se, nebo já jsem s tebou, nestraň se, nebo já jsem Bůh tvůj. Posílám tě a pomáhati budu tobě a podíratí tě budu pravici spravedlnosti své.“ (Iz 41,10)

Znovu jsem začal vnímat své okolí. Chtěl jsem také povstat a vyjádřit svou vděčnost, ale jak to všechno říci, když je toho tolik? A pak — budou mi rozumět? Zůstal jsem sedět. V ruce jsem držel malou kapesní bibli a uvažoval o tom, jaká je její cena: 40,— Kčs? Jak směšné... JIŘÍ VESELÝ

Jak se dědeček naučil číst bibli

Děti, rády posloucháte, když vám někdo vypráví nějaký nový a pěkný příběh? Myslím, že ano. Snad se příliš nemýlím, když prohlásím, že vaši dědečkové a babičky dovedou vyprávět nejpoutavěji. Nejsou to jen pohádky či některé jejich vlastní životní prožitky, ale jsou to také poučné a zajímavé příběhy z bible. Dobře se poslouchá, vidíte, ale mnohem obtížněji se vypráví. Už jste někdy zkoušely vyprávět z bible něco, co vás upoutalo a co se vám líbilo? Některé lidé o bibli mnoho nevědí. Když se s nimi setkáte, můžete svým vyprávěním vzbudit jejich zájem tak, jak se to podařilo Jirkovi a Alence při návštěvě dědečka.

Nevidí ho často, bydlí příliš daleko od jejich domova. Mají ho rádi, protože umí „vykouzlit“ ze dřeva plno pěkných hraček a umí také hezky vyprávět. Dosud to však byly jen pohádky a děti se tentokrát rozhodly poprosit dědečka, aby jim vyprávěl nějaký příběh z bible, třeba o Davidovi a Goliášovi nebo silném Samsonovi, případně o dětství proroka Samuele. Dědeček nikdy bibli nečetl a nikdy se o její obsah nezajímal. Nedokázal však svým vnoučatům nic odmítnout, a tak večer po práci si bibli vypůjčil od babičky a vyhledal příběhy, které děti žádaly. Jeho první setkání s biblí na něj zvláště působilo. Cítil, že příběhy nejsou nějaké pohádky, ale mají hluboké naučení.

Poznal, že Bůh nevolal jen Samuele, nedal sílu jen Samsonovi a nepomáhal jen Davidovi, ale všechno může prožít i on.

Druhého dne se děti nemohly dočkat chvíle, kdy si dědeček udělá čas a bude jim vyprávět. Konečně se dočkaly a byly překvapeny, jak dobře se dědeček zhostil svého úkolu.

„A nyní je řada na vás, děti. Rád bych slyšel něco, co se líbí vám. Znáte něco zajímavého z bible?“ naléhal na děti dědeček. Alenka byla ještě malá, neuměla dobře mluvit. Starší Jirka si však dodal odvahy a začal.

„Nedávno jsme, dědečku, slyšeli vyprávět příběh z knihy proroka Daniela. V té knize je mnoho zajímavých příběhů. My jsme slyšeli vyprávět o babylónském králi, který nevěřil živému Bohu, ale smál se náboženství izraelského národa. Pozval lidi na hostinu a tam jedli a pili z nádob jeruzalémského chrámu. Opili se a všelijak se posmívali Bohu. Najednou se na zdi velkého sálu, kde byli, objevi-

la záhadná ruka, která psala ještě záhadnější nápis. Nikdo jej nedokázal přečíst, ale pak si vzpomněli na starého proroka Daniela a ten jim nápis přečetl a vysvětlil. Bylo tam napsáno: Mene, mene, tekel, ufarsin.“

Jirka přerušil své vyprávění. Na dědečkově tváři bylo vidět, jak ho příběh zaujal.

„Víš, Jirko, co znamenají ta záhadná slova?“ zeptal se po chvíli mlčení dědeček.

„Ano, dědečku, ten nápis je pro každého, kdo si nevází bible a nevěří Pánu Ježíši,“ vysvětloval nadšeně Jirka a tváře mu hořely vzrušením.

„Chceš tím říci, že je to vzkaz také pro mne?“ naléhal dědeček.

„Ano, dědečku, ten nápis znamená, že jsi svázen na váze a jsi nalezen lehký!“

Nastalo zvláštní ticho. Oči všech přítomných se obrátily k dědečkovi. Ten se podíval někam před sebe. Zdálo se, že o něčem usilovně přemýšlí. Cítil, že prostřednictvím jeho vnuka k němu promluvil Bůh. Ano, je dobrým člověkem, spolehlivým pracovníkem, nikdy nikomu nic zlého neprovedl, nikoho neokradl, žije řádným životem. Ale jaké místo má v jeho srdci Bůh? Bibli — Boží slovo otevřel poprvé teprve včera, a to díky svým vnoučatům. Co ví o svém Spasiteli? Jen tolik, že jej přijali jeho manželka a synové. Kolikrát jej zvali do shromáždění. Nikdy nereagoval na pozvání ke Kristu. Až nyní! Nejen že musel včera číst bibli, ale slyšel i hrozný soud nad sebou z úst malého Jirky. Bůh k němu promluvil, a on přijímá jeho výzvu. Půjde za ním!

Děti, tento příběh se skutečně stal. Dědeček se dnes těší, kdykoli může otevřít bibli. Seznámila ho se Spasitelem a dala mu tolik dobrých rad do života. Dnes již nemusí Alenka s Jirkou prosit dědečka, aby jim vyprávěl něco z bible.

Jsem rád, že také vy rádi posloucháte příběhy z bible. Jsou poutavé a poučné. Naučte se je však také vy samy vyprávět. Kdo ví, zda někomu neposloužíte a nezbudíte u něj zájem, aby sám začal bibli číst a poznal z ní Pána Ježíše.

M. DROBÍK

VY SE PTÁTE my odpovídáme

Můžete mi doporučit nejlepší český překlad Písma svatého?

D. N., Praha

Určit, který překlad Písma je nejlepší, dost dobře nejde. Každý používaný překlad bible má své klady, ale i své některé zápory. V soukromém hodnocení toho či onoho překladu přistupují i subjektivní hlediska. Například skutečnost, že jsme byli vychováni v náručí konkrétního překladu, že jsme v křesťanském životě víry přijímali povzbuzení či napomenutí ze stránek určitého překladu, že ten náš překlad se stal naším společníkem a přítelem.

Překládání bible je dílo mimořádně náročné a zodpovědné. Překladatelé musí učinit zadost mnoha požadav-

kům, z nichž ty základní stojí proti sobě: **věrnost** původnímu textu a jeho zvěsti, **srozumitelnost** a **krása** jazyka. Překládání trvá několik roků, ne-li desetiletí, a dnes je většinou uskutečňováno jako kolektivní dílo. Překladatelé ovlivňují svým výrazem tisíce věřících. Jazyk jejich překladů se stává dorozumívacím prostředkem těch, kteří tyto překlady čtou. Překladatelé také vtiskují čtenářům „svou teologii“ a to je závažnější než ostatní vlivy. Zodpovědní překladatelé si hluboce uvědomují tyto skutečnosti.

Mezi českými protestanty má zcela výjimečné postavení **kralický překlad**

Bible je nejdůležitější a nejcennější knihou, kterou lidstvo vlastní. Zprostředkovává Boží vůli a ukazuje na příkladech Boží jednání s lidmi. Dává odpovědi na otázky „odkud jsme přišli“ a „kam jdeme“ — na otázky po smyslu života. Proto je pro věřící rodiče tak důležité, aby své dítě seznámili s jejím obsahem.

To ovšem nesplníme, když budeme dětem pouze bibli předčítat. Rozuměly by málo a mnohé by asi pochopily nesprávně. A to by ve výsledku mohlo působit spíše záporně.

Bohaté obrazy, pestré příběhy a zvláštní kolorit jakoby přímo naznačovaly, že příběhy bible budou děti zvlášť zajímat a bible že je vlastně předurčena pro děti. Ve skutečnosti je však potřebný odpovědný výběr a příprava, abychom dosáhli cíle, který máme na mysli: přiblížit dětem Boha jako Boha lásky a naučit je důvěřovat mu.

Většina rodičů se snaží, aby pokud možno co nejdříve naučili své děti správným způsobem číst. Ale každému je jasné, že to nemůže začít předčítáním odborné publikace ani například výukou jak pojídat kuře vidličkou a nožem nebo výkladem o správném konzumování špaget.

Cheeme tím říci: Děti mají získat z bible to, co je pro jejich věk důležité a potřebné, co pochopí a mohou použít; to, co jim objasní a přiblíží Boží lásku k nám a odpoví na jejich dětské, a přece základní životní otázky.

Ani námitka těch, kteří říkají: Bůh se přece vždy neprojevuje jako laskavý a přátelský, nemůže obstát. Dospělý totiž dokáže pochopit na základě svých kladných zkušeností s Bohem nebytnost určitých „záporných“ Božích zásahů a postojů, dítě však ne.

Dítě musí nejprve začít se sbíráním zkušeností, které jeho důvěru v Boha posílí. Proto je tak velmi důležité, aby tyto zážitky i znalosti o Bohu byly pozitivní. Pro dítě není ani tak nezbytné, aby se vyznalo třeba ve všech příbězích bible Starého i Nového zákona, zatímco pravý smysl jednotlivých Božích postojů by mu unikal, ale rozhodující je poznání Boha jako Boha lásky.

Například když vezmeme pří-

běh o potopě. Už třiletému dítěti ho můžeme vyprávět celý, do všech podrobností. Ale když ho budeme vyprávět třeba pětiletému špuntovi, pravděpodobně se setkáme s problémem, který bude ten malý formulovat takto: „Proč tak hrozným způsobem nechal Pán Bůh ty lidi utopit? I ti psi museli všichni zemřít, vždyť za to vůbec nemohli!“ A obraz o Bohu je narušen.

Důležité je, abychom se ptali, s kým se dítě v biblickém příběhu ztotožní. Dobře nám to například přibližuje příběh o tom, jak Bůh vyzval Abrahama, aby obětoval svého syna. Dospělý se bez zaváhání

měli bychom každý příběh posoudit podle následujících kritérií:

1. Získá dítě tímto příběhem pozitivní názor na Boha?
2. Cítí se samo osloveno a zaženo?
3. Co je hlavní myšlenkou, kterou chce příběh zprostředkovat?

V Novém zákoně je například zpráva o tom, že Ježíš jednoho dne vyjel na loď se svými učedníky na jezero. Protože byl unaven, usnul. Zvedla se bouře, vlny hnaly vodu do lodí a hrozilo nebezpečí, že se všichni utopí. Učedníci měli strach, a proto vzbudili Pána.

ztotožní s Abrahamem. Promýšlí a prožívá, jak těžkou cestou musel jít, jak zápasil, ale cítí tu úžasnou důvěru, kterou měl Abraham v Boha. Zcela jiné je to u dítěte. To se samozřejmě ztotožní s Izákem, který má být obětován. A proto je naprosto bezradné. Jak to jen Bůh mohl chtít, aby bylo obětováno dítě? Co je to za hrozného otce, který je připraven zabít svého vlastního syna? A citlivější dítě může dokonce napadnout: „Nemůže se stát, že Bůh bude žádat i mého otce, aby mě připravil o život?“ Je naprosto jasné, že vlastní smysl příběhu — totiž ukázat, že neomezená Abrahamova důvěra v Boha nebyla zklamána — dítě prostě nepochopí.

A tak se s obavou nakonec ptáme, co vlastně můžeme dětem vyprávět. Samozřejmě také v Písmu máme řadu příběhů, z kterých dítě jednoznačně poznává Boží lásku, prožívá radost a které ho přivádějí blíž k Bohu.

Dříve než se rozhodneme dětem z bible něco vyprávět,

On vstal, poručil větru, aby se ztišil, a moře se zklidnilo. Nebezpečí pominulo, protože Pán Ježíš učedníkům pomohl a zachránil je. Pokusme se odpovědět si z hlediska tohoto příběhu na uvedené otázky:

K první otázce:

Ježíš — který přišel na zem, aby lidem ukázal, jak je má nebeský Otec rád — vytrhl učedníky z velkého nebezpečí. Právě tak je Bůh vždy připraven pomoci člověku v jeho soužení. Bůh nikdy nikoho nenechá „na holičkách“, je vždy nablízku připraven ku pomoci. Je to Bůh, kterému můžeme důvěřovat.

K druhé otázce:

Každé dítě zná strach, proto se může ztotožnit s muži ve člunu. Jistě si vzpomene na nějakou situaci, kdy bylo v nebezpečí, kdy potřebovalo pomoc. Prožívá takovou situaci a ví, jak je dobře, že je zde někdo, koho může požádat v každé situaci o pomoc.

Ke třetí otázce:

Výchovný cíl: Dítě si má uvědomit, že Bohu může naprosto

důvěřovat, protože v bibli se podává zpráva o lidech, kterým Bůh také pomohl z velkých problémů.

Jistě nyní chápeme, že je důležité, abychom si kladli otázky nad prací s dětmi a zvláště nad metodami a způsoby, jak to máme dělat.

Pro děti jsou zvláště vhodné biblické příběhy, které pomáhají upevnit jistotu, že Pán Bůh je má rád a vytváří pozitivní obraz o Bohu. Takové jsou například: zpráva o stvoření; příběh o tom, jak se Bůh stal člověkem; o Kristově smrti a vzkříšení; vyprávění, jak Pán Ježíš pomáhal lidem a uzdravoval je; podobenství o milosrdném Samaritánovi, o marnotratném synu a dobrém pastýři; příběh o tom, jak Pán Ježíš utišil bouři; vyprávění, jak žehnal dětem a další.

Když vyprávíme dětem těžší příběhy (z hlediska schopnosti dítěte pochopit hlavní myšlenku děje), je velmi důležité, abychom správným způsobem zdůraznili to, co zdůraznit máme. Například v příběhu o potopě, že Bůh Noeho a jeho rodinu zvláštním způsobem zachránil, protože mu důvěřovali, a proto je i do budoucnosti uštil — dal jim znamení, které platí i pro nás dnes — že Bůh je vždy s těmi, kteří ho milují. Každé dítě bude nadšeno, jak s tím vším souvisí duha jako zaslíbení o stálosti Boží lásky.

V žádném případě bychom neměli děti přesycovat biblickými příběhy. Je lepší během určitého času probrat jen několik málo příběhů, ale promyslet je, procítit a nově představit, než docílit toho, aby dítě sice znalo mnoho biblické látky, která však je pouze v hlavě, znalost je tedy povrchní a dítě z ní mnoho nemá. Rozhodně lepší je vyprávět si, hrát, zpívat a s dětmi přemýšlet.

Neměli bychom příběhy pouze číst nebo vyprávět. Náboženští pedagogové varují před přesycením z pouhého naslechu. Dnes je však zřejmě větším nebezpečím nezájem o Boha a jeho slovo, a hrozí nám proto spíše duchovní podvýživa. Jako rodiče bychom měli najít odvalu více a nově se zabývat Božím slovem, abychom dokázali naše děti přivést k Bohu a přesvědčivě jim přiblížit Boží lásku.

-15-

Pisma z roku 1613. Tato bible se stala matkou všem, kdo lpěli na ryzím evangeliu v nejtěžších dobách náboženského i národního útlatku. Poskytovala posilu, stravu pro duši, ale také pomáhala uchovávat český jazyk. Byla tak vážená, že věřící kvůli ní podstupovali perzekuci a vystavovali se také ohrožení života. Dnes si ji zaslouženě vážíme. I po 375 letech je mnohými ceněna nejvýše. Říkájí, že právě její archaický jazyk nejvhodněji tlumočí posvátné Boží slovo. Na druhé straně však její jazyk dosti obtížně oslovuje moderního člověka.

V současné době se podniká **revize**

kralického překladu. Má za úkol srovnat překlad s původním textem, odstranit starobylé výrazy a vyrovnat nedůslednost, případně nejasnost kralické terminologie. Doba ukáže životaschopnost této revize.

Mladá generace, a nejen ona, přijala s vděčností nový **český ekumenický překlad** z roku 1979. Tato bible je založena na spolehlivém původním hebrejském a řeckém textu. Její jazyk je ve velké míře současný, i když se nevyvaroval málo používaných až umělých slov. Ekumenický překlad má užitečné poznámky pod čarou, solidní konkordanci veršů, jakož i úvodní vy-

světlivky a chronologické přehledy. Dnes se jeví tento překlad spíše jako bible novodobých písmáků než jako překlad určený modernímu člověku. To však nebyl záměr jeho autorů.

Co říci závěrem? Věřící člověk má vždy svůj oblíbený překlad, písmák však neustává jen u něho. Porovnává svou bibli s jinými překlady a modlí se, aby ho Boží slovo oslovilo ze stránek různých překladů. Vždyť Duch obživuje, ale literatura zabíjí. Proto dnešní písmák s užitekem sáhne i po katolických překladech, a pokud zná cizí jazyk i po některém zahraničním překladu.

M. ŽALUD

Je zajíc přežvýkavec, jak to říká bible? Jsou v Genesis dvě různé zprávy o stvoření? Proč jsou letopočty hebrejských králů tak zapletené?

Bible je velmi zajímavá kniha. Vypráví nám o úplně jiných zvycích a životním stylu, než jaké známe dnes. Právě proto pokládají někteří lidé různé biblické příběhy za záhady, které někdy opravdu nedovedou vysvětlit ani ti nejlepší vykladači. Avšak nové výzkumy na ně vrhají stále více a více světla, a tak se postupně záhady vysvětlují.

Ráchelina krádež

Zvláštní příběh o tom, jak Ráchel ukradla svému otci „domácí būžky“ (1 Moj 31,34) se v poslední době objasnil na základě zákoníku objeveného na jedné staré tabulce, která se našla blízko dávno zničeného města Nuzi ve východním Iráku. Zákon říká: „Pokud manžel vlastní modly manželčiny rodiny, zaručuje mu dědictví tchánova majetku.“ Děti by nezdržily nic, vše by připadlo zeti. Není tedy divu, že se Ráchelín otec, Lában, snažil získat modly zpět. Neměl totiž rád svého zetě Jákoba.

Lidé prodávání za sandály

Jiný případ nacházíme v obvinění u Amose 2,6, že bohatí v Izraeli prodávají chudé za „pár sandálů“. Pochození dávno zvyku rozluštilo celou záhadu. Proč by někdo prodával člověka za pár sandálů? V dávných dobách se na Blízkém východě stávali lidé otroky dvojím způsobem: jako váleční zajatci nebo protože se příliš zadlužili. „Pár sandálů“ by mohl naznačovat, že cena otroka byla velmi nízká. Tato fráze však zřejmě znamenala právní převedení půdy chudého člověka jinému majiteli. V dobách města Nuzi byly sandály symbolem vlastnictví při převádění nemovitého majetku. To znamená, že převod půdy doprovázela výměna sandálů. Tím byla transakce zpečetěna. Chudý člověk prodaný nebo koupený za „pár sandálů“ byl vlastně člověk nespravedlivě prodaný. Stal se otrokem jakoby zákonným způsobem, kupující a prodávající celou transakci oběma potvrdili výměnou páru sandálů.

Tajemství stvoření

V každé generaci někteří čtenáři bible věnují pozornost domnělým rozporům v bibli. Každá generace v ní našla svůj soubor údajných chyb. Mnozí tvrdí, že první dvě kapitoly obsahují dvě neslučitelné zprávy o stvoření. Podle první zprávy (1 Moj 1) Bůh stvořil muže a ženu společně jako korunu a vrchol tvůrčího díla po stvoření zvířat. Podle druhé zprávy (1 Moj 2,4-25) byl údajně nejdříve stvořen Adam, potom zvířata a nakonec Eva. Je možné vysvětlit takový rozpor?

Domnělý rozpor spočívá v pořadí událostí. Zde nám nepomůže objev nějakého starodávného spisu, ale jednoduše lepší znalost hebrejské gramatiky. Tvar prvního slovesa v 1 Moj 2,19 nazývají hebrejští jazykovědci „konsekutivní imperfektní waw“. Dnešním jeho ekvivalentem by mohl být předpřítomný čas. Verš by tedy měl správně znít: „Bůh nejprve vytvořil...“ Z toho vidíme, že domnělá chyba vlastně chybou vůbec není. 1 Moj 2,4-25 tedy ve skutečnosti není samostatnou zprávou o stvoření. Podává jen podrobnější detaily o stvoření muže a ženy a o zahradě, která byla jejich domovem. V 1 Moj 1 nacházíme stručnou a objektivní zprávu — „rodokmen stvoření“; podrobnosti vylíčené v 1 Moj 2 se do ní nehodily, ale přesto bychom je měli znát.

Záhadné páry

Další zdánlivý rozpor můžeme najít v 1 Moj 6,19.20, kde Noe dostává od Boha příkaz, aby do archy vzal po páru ze všech zvířat. Naproti tomu podle 1 Moj 7,2 mu Bůh nařídil, aby vzal 7 párů od každého „čistého“ zvířete, ale pouze jeden pár v případě „nečistých“ zvířat. Problém je podobný jako předchozí. Pokud lépe porozumíme hebrejštině, zjistíme, že zde vlastně žádný rozpor není. Slovo „po dvou“ v 1 Moj 6,19 vyjadřuje hebrejštiny termínem „šenašim“. Jde o tzv. duálovou formu, která v češtině neexistuje. Označuje páry věcí. Správně zde tedy má být napsáno, a podle nového překladu opravdu čteme: „A ze všeho, co je živé, ze všeho tvorstva, uveďte vždy „po páru“ do archy... samec a samice to budou.“ Bůh chtěl mít jistotu, že Noe nevezme do korábu jen samce, nebo jen samice; zvířata musejí být spárovaná. Avšak kolik párů tam má vzít, zde neuvádí.

Ale později, v detailnějším výčtu Božího příkazu v 1 Moj 7,2 Bůh upřesňuje, že Noe má vzít sedm párů v případě „čistých“ zvířat, ale jen po jednom páru z „nečistých“. I v tomto případě je znalost hebrejské gramatiky stejně jako stylu vyjadřování semitských jazyků klíčem ke správnému pochopení smyslu biblického textu.

Záhadné letopočty hebrejských králů

Knihy Královské a Paralipomenon uvádějí délky panování hebrejských králů. Tyto spleť informace mátlý teology po celých 2000 let a mnozí z nepečlivějších dospěli k názoru, že jsou neřešitelné. Když v jednom ze dvou království, Judsku nebo Izraeli, nastupoval na trůn nový král, označuje bible začátek jeho panování rokem vlády druhého království a pak následuje celkový počet let jeho kralování. V 2 Král 13,1 se např. říká o izraelském králi Joachazovi: „V třináctém roce vlády judského krále Joase, syna Ochoziáše, se stal králem nad Izraelem v Samaří Joachaz, syn Jéhu. Kraloval sedmáct roků.“

Teologové zkoumali tato data vzhledem k jiným datům uváděným v bibli. Zjistili, že z nich nelze vytvořit posloupnou řadu.

Vymezení vlády jednoho krále bývá často v rozporu se zprávou o jiném panovníku nebo o délce jeho vlády. Odborníci zjistili, že dokonce nesouhlasí ani označení začátků vlády jednotlivých panovníků. Když se např. podíváme do 2 Král 3,1 a srovnáme ji s 1,17 nebo např. 8,25 a 9,29 pochopíme, že letopočty jsou opravdu velmi problematické.

Problém rozluštil E. R. Thiele. Řešení zveřejnil v roce 1951 v knize „Záhadné letopočty hebrejských králů“ a doplnil ji v roce 1965. Thiele zjistil chronologické schéma používané hebrejskými autory, podle kterého mohou být letopočty propleteny do velmi složitých spletin. Dávají do souvislosti nejen události v Izraelském a Judském království, ale dokonce i biblické události s událostmi mimo Palestinu. Thiele mimo jiné objevil dvě velké skutečnosti.

Prvním objevem je způsob, jakým králové počítali délku svého panování. Někteří z nich počítali rok, kdy nastoupili na trůn, za první plný rok své vlády a následující Nový rok označovali za počátek druhého roku své vlády. Jiní opomíjeli rok, ve kterém nastoupili na trůn, a následující Nový rok označili za počátek prvního roku své vlády. Tento objev vyřešil většinu problémů v případech, kdy se určení vlády nějakého krále lišilo o jeden rok.

Thiele dále zjistil, a to byl jeho druhý velký objev, že mnozí králové panovali několik let se svými otci, pak několik let sami a nakonec ještě několik let se svými syny. Vlády jed-

notlivých panovníků se často překrývají. Chronologické letopočty uvádějí plnou délku panování jednotlivých vládců, protože to tehdy bylo zvykem nejen v Izraeli a Judsku, ale také v okolních zemích. Moderní čtenáři však berou dané letopočty tak, jako by jednotliví panovníci šli po pořádku za sebou, protože tak to uvádějí evropští historici, když píší dějiny. Dnešní čtenáři si musejí uvědomit, že bibličtí pisatelé používali dobový způsob vyjadřování. Bibličtí historikové se nemýlili. Můžeme se přesvědčit, že jejich zprávy jsou naprosto přesné a spolehlivé.

Zaječí záhada

Po mnoho a mnoho let se za největší biblický omyl považoval text 3 Moj 11,6 a 5 Moj 14,7. Oba texty uvá-

dějí, že zajíc přežvykuje. Nespleti se Mojžíš? Podle biblického slovníku se biblické tvrzení 3 Moj 11,6: „zajíce, který také přežvykuje...“ nezakládá na pravdě. Ale nenechme se strhnout k takovému soudu.

Od roku 1950 mnoho studií nezvratně dokázalo, že všechny druhy zajíců a králíků znovu požívají více než 50 procent svých výkalů, jakmile vyjdou z jejich těla.

Zajíc vyměšuje v různých denních dobách dva druhy výkalů — tvrdý a měkký — a právě měkký výkal zajíců znovu požívají. Toto druhé trávení je ekvivalentní přežvykování. Vědci ukončili dlouhodobé bádání, v němž srovnávali krávy a zajíce, slovy: „Nemůžeme popřít, že zajíc je přežvýkavec.“ Potvrdili tedy správnost uvedených biblických textů na základě moderních výzkumů o zažívacím mecha-

nismu zajíců. Rozluštili další záhadu!

Uvedli jsme několik problémů, které trápily věřící po celá staletí. Mnohé z nich lidé považovali za chyby nebo alespoň nesrovnalosti. Vysvětlily se, jakmile jsme lépe pochopili historii, jazykovědu, archeologii nebo biologii.

Záhady, které někteří lidé považovali za překážky k pochopení a plné důvěře v bibli, se tedy jednoho dne vysvětlily. Tato skutečnost by měla povzbudit každého čtenáře bible. Měli bychom být trpěliví i když se některý problém nevyřeší ihned. Současně by to mělo být i varování kritikům, aby nepronášeli unáhlené soudy a pak nemuseli opravovat své závěry.

Bible je kniha, na kterou se můžeme plně spolehnout. Vede nás k Bohu, který je hoden naší plné důvěry.

G. F. HASEL

V osmé třídě nám učitelka výtvarné výchovy vyprávěla následující příběh:

V roce 1967 koupil mladý student na dražbě v Londýně obraz neznámého malíře. Stál deset liber. Dlouho se zdálo, že dílo nikdo nekoupí, protože na plátně chyběl podpis autora. Mladíkovi se však obraz líbil, a tak jej koupil. Doma ho pověsil ve své pracovně. Po několika dnech dostal návštěvu. Jeho kamarád, zaměstnaný v muzeu jako restaurátor, se mu smál. Považoval těch 10 liber za zbytečně vyhozené peníze. Když si ale obraz podrobně prohlédl, něco se mu nezdálo. Se svolením majitele jej vzal do laboratoře. Po prvních zkouškách bylo jasné, že na plátně jsou dvě vrstvy barev. Podle restaurátora byl autorem skryté malby slavný Rembrandt van Rijn, holandský malíř 17. století. Mohl se však mýlit. Záleželo nyní na majiteli, jak se rozhodne. Když dovolí, aby byla snata horní vrstva, stane se možná majitelem obrazu, jehož cena bude vyjádřena šestimístným číslem. Může se ale také stát, že spodní malba nebude mít cenu ani těch desíti liber.

O tom, jak tento příběh dopadl, se můžete přesvědčit v londýnském muzeu, kde se dnes chlubí obrazem, pod kterým visí štítek:

Rembrandt van Rijn — 1642.

Tak nám to alespoň tvrdila naše učitelka.

V bibli čteme příběh, který se tomu našemu v mnohém podobá. Začátek je zaznamenán v 1 Moj 1,27: „Bůh stvořil člověka k obrazu svému, k obrazu Božímu stvořil jej, muže a ženu je stvořil.“

OBRÁZ

Člověk je tím krásným obrazem nesmírné ceny. Přichází však Stvořitelův nepřítel a přes původní dílo maluje svou podobu. O tom můžeme číst v 1 Moj 3,1-7: „Nejchytřejší ze vši polní zvíře, kterou Hospodin Bůh učinil, byl had. Rekl ženě: „Jakže, Bůh vám zakázal jíst ze všech stromů v zahradě?“ Žena hadovi odvětila: „Plody ze všech stromů v zahradě můžeme jíst. Jen o plodech stromu, který je uprostřed zahrady, Bůh řekl: „Nejezte z něho, aniž se ho dotkněte, abyste nezemřeli.“ Had ženu ujišťoval: „Nikoli, nepropadnete smrti. Bůh však ví, že v den, kdy z něho pojíte, otevřou se vám oči, a budete jako Bůh znát dobré i zlé.“ Žena viděla, že je to strom s plody dobrými k jídlu, lákavý pro oči, slibující vševědounost. Vzala tedy z jeho plodů a jedla. Dala také svému muži, který s ní byl, a on též jedl. Oběma se otevřely oči. Poznali, že jsou naří. Spletili tedy fíkové listí a přepásali se jimi.“

Adam s Evou poznali, že se něco změnilo. Obraz Stvořitele zmizel. Překryl jej jiný: obraz svůdce. Jak vypadá? V Mladém světě otiskli před čtením tuto zajímavost:

Na jedné kleci v newyorské zoologické zahradě je nápis:

„Nejnebezpečnější zvíře na světě.“

Každý, kdo je zvědavý, co to je za

zvíře, pozná sám sebe, protože v kleci je umístěno zrcadlo.

Z nositele Božího obrazu se stal nebezpečný tvor. Bůh mohl své dílo, Adama a Evu, okamžitě zničit. On to nejen neudělal, ale navíc připravil plán, jak vzácné dílo obnovit. Poslal na svět svého Syna, Ježíše Krista, nebeského restaurátora. On jediný v nás může najít ztracený Boží obraz a obnovit ho k původní kráse.

Každý z nás svým životem představuje nějaký obraz. Možná, že ten náš obraz dosud neměl cenu ani těch desíti liber. Nezáleží však na naší minulosti. Ta tvoří vrchní, bezcennou vrstvu, obraz svůdce. Ježíš ji však dovede smýt — pokud budeš chtít. On nikoho neodmítne. Ani v posledních okamžicích svého pozemského života nebyl jiný. Spolu s ním umíral na popravišti zločinec. V posledních okamžicích před smrtí pochopil tento odsouzenec bláhovost svých činů. Přiznal, že si zasloužil smrt. Zástup okolo křížů touto lidskou troskou opovrhoval. Ježíš ne. Pod vrstvou minulosti viděl původní dílo Stvořitele. Dal umírajícímu šanci. Ten se jí chopil, a proto jej Ježíš mohl ujistit, že s ním bude v ráji.

Možná si myslíš, že tvůj život nemá cenu. Pokládáš se za bezcennou malbu. Bible tě vede k tomu, abys plátno svého života nabídl nebeskému restaurátorovi, Ježíši Kristu. Běž k němu. On sám říká: „...toho, kdo ke mně přijde, nevyženu ven.“ (Jan 6,37)

Když to uděláš, staneš se jedním z mistrovských pláten nebeského Otce.

V. FÜRST

nihi si vybíráme podle toho, co nás zajímá. V knihovnách a knihkupectvích je hledáme pod určitými hesly: přírodověda, filozofie, poezie, beletrie, umění... Kam bychom zaradili bibli?

Vzpomínám si, že na střední škole jsem slyšel něco o bibli v hodině literatury. Profesorka češtiny tedy přednášela o starověkem písemnictví a jako vzácný exemplář židovské literatury uváděla bibli. Pak jsem slyšel o bibli ještě v hodině dějepisu. Ano, v určitých staletích byla bible skutečně knihou života. Ve středověku mluvila dokonce do všech oblastí lidského života. Ale kam radíme bibli dnes? Má pro náš moderní život vůbec ještě nějaký význam, když lidská společnost prošla tolika převratnými změnami?

Je ještě jeden arun literatury, pod kterým bychom bibli mohli najít dokonce i dnes. Je to cedulka „religioza“, která je ještě v antikvaretech obvykle nad jednou polici knih. Jedna se tedy o náboženskou literaturu, o které si ovšem jen málo lidí myslí, že by mohla něco poučného říci do dnešního života. Pro odmítavý postoj mají čtenáři své důvody. Jednak vědí o tom, že to byla právě totalní oddanost bibli nebo křesťanství, která stála u kolébky mnohých dějinných a osobních tragédií. Na druhé straně tito lidé vědí, že bible je velmi starou knihou, a proto říkají, že jako taková nemá v závěru dvacátého století co říci. Mají pravdu, nebo se mýlí? K tomu všemu říkají, že bible pochází z malé země, jak může tedy učit lidi na celém světě?

Mnohé je skutečně pravda. Kdo z nás by si dnes přál, aby se opakovaly hrozné činy, způsobené demagogickým zneužíváním biblických textů? Dnes by už také nikdo nedoporučoval starověké učebnice pro dnešní studenty. Ani křesťanské univerzity přece nevyučují medicínu podle Hippokratových učebnic, architekturu pomocí dávného Vitruviova díla „De architectura“ atd. Dávne spisy jsou jistě v mnohém zajímavé, ale jsou jen částí historie svého oboru. Žádný vědec a odborník je nepřeh-

límá jako autoritu pro svou práci. Proč bychom měli tedy přijímat Ježíše, proroky a apoštoly, když vůbec neznali náš svět, továrny, mechanizaci, elektroniku, moderní dopravní prostředky? V čem nám může být bible užitečná?

Bylo by velmi dobré, kdybychom si co nejrychleji uvědomili fakt, že přestože se vnější struktura a podmínky našeho života během staletí tolik změnily, vnitřní principy zůstaly stejné. Vezměme si kupříkladu onu architekturu. Je určitě vel-

žem a ženou a mezi člověkem a Bohem. Význam těchto vztahů vlastně ani nelze měnit. Láska zůstane vždy láskou, nenávist zůstane nenávistí, věrnost věrností. Odpovědnost se ani časem ani jakoukoliv revolucí nestane lhostejností. Vždy a všude bude také odpuštění a služba tím, čím byla na počátku.

Když čteme biblické příběhy, můžeme si snad i pomyslet, že nejsou k ničemu. V první biblické knize se píše o Ráchel, jak jela za Jákobem, cestovala na vel-

Tato lidská potřeba se od počátku až dodnes z nás nevytratila, je táž, protože muž zůstal mužem, žena ženou, dítě dítětem a Bůh Bohem. Lidský život by přestal být lidským, kdybychom neznali ty největší biblické příklady lásky, odpuštění a obětování se pro druhé. A vezme, že náš život bude ztrácet na svém pravém lidství, jestliže se těmito příklady nenecháme motivovat a podněcovat také v tzv. kosmickém věku. Každý člověk, každé manželství i rodina, každý kolektiv i společnost se velmi ochuzuje, ne-li přímo ztrácí svůj smysl, jestliže nepoužívá biblické principy jako principy umění žít.

Věčnost a genialita bible jistě nespočívá na způsobech, jakými se projevuje, jak mluví. Ty jsou podmíněny dobou i samotným pisatelem. Její význam záleží v tom, že Bohem inspirovaní lidé popisují stvořitelství řád, do kterého byl postaven první člověk a do kterého se dodnes rodíme. Je to řád založený na osobních vztazích Boha k člověku, člověka k Bohu a lidí navzájem. Nikdy tato pravda nebyla tak zřejmá jako dnes. Přesvědčují nás o ní minulé staletí i náš současný život. Mladý narkoman nepřestává s užíváním drog, protože snad konečně pochopil jejich škodlivost. To vždy věděl. Mění se nejčastěji proto, že ho má někdo rád, že ví, jak někomu na něm záleží — a on ho nechce zklamat. Tyto osobní vztahy utvářejí naše partnerství, kamarádství i společnost. Jen kvůli někomu jsme poctiví, pravdomluvní, svědomití, laskaví, obětaví, zvláště to platí, když je to kvůli Bohu — Ježíši Kristu.

O tom všem nám hovoří bible. Ano, často ve starém slohu, pomocí pradávných symbolů a podobenství, vždy jsou to ovšem ty základní pravdy pro náš život. Nemusíme se zaplést do nepodstatných detailů — stejně dobově a místně podmíněných, jen když neztratíme touhu poznat a prožít život, založený na věčném vztahu Boha k člověku. Nechme se tímto příkladem ovlivnit a pak jej následujeme v prostředí, kde žijeme a s kým žijeme.

D. KUČERA

ký rozdíl mezi egyptskými pyramidami, panteonem v Aténách, katedrálou v Canterbury a Palácem kultury v Praze. Zvenčí jsou to docela odlišné stavby. A přece všechny jmenované stavby, pocházející z různých staletí a z různých částí světa, mají něco společného. Je to tentýž zákon architektury, podle kterého se staví dodnes.

I v životě člověka je stále něco stejného. Ačkoli se ve způsobu života mnohé změnilo, zůstal tentýž životní princip, který platil jak v Babylónii, tak v dnešní Evropě. Je to osobní vztah, kterým byl člověk určován jak roku 4000 př. Kr., tak i v roce 1988 po Kr. Pokud se jedná o princip a zákonitost v lidské společnosti, vždy a všude šlo o totéž. Je to osobní vztah mezi lidmi navzájem, mezi mu-

bloudu, v orientálním oblečení a zahalená; dnešní nevěsta následuje manžela v moderním autě, v bílé krajce a s digitálními hodinkami. Ale situace je přesně táž. Jsou to mladí lidé, kteří se mají rádi.

V bibli čteme o beduínech, kteří věřili Bohu, stále na něj mysleli, přinášeli mu oběti, rozmlouvali s ním, děkovali mu za odpuštění hříchů a za společenství v radosti i v pronásledování. Dnes slyšíme zase inženýra, prodáváčku nebo učně, jak také touží a sní o bytosti, která by je měla ráda, které by mohli vše říci, která by je zbavila výčitek svědomí, pocitu viny, a s kterou by mohli žít.

To jsou důvody, proč může být bible stále platnou a živou knihou. Bible je knihou pro život, protože učí žít v osobním vztahu.

BIBLE a krása

Máte rádi krásu? Zní vám slovo krásu příliš abstraktně? Dobrá, zeptám se jinak. Máte rádi krásnou přírodu? Potěší vás pohled na krásný obraz nebo fotografii? Máte radost ze setkání s krásným člověkem? Rádi posloucháte krásnou hudbu? Máte rádi krásnou literaturu? Aha! Poznáváme, jak to slovíčko krásu může být užito v různých rovinách a spojeních. V jednom se však určitě shodneme. Krása je něco, bez čeho se na první pohled dá žít. Krásy se nenajíš, z krásy si nepostavíš dům, na krásu neodjedeš k příbuzným na chalupu. A přece — proč tak mnoha ženám záleží na tom, aby jídlo, které podávají hostům, bylo nejen chutné, ale aby i krásně vypadalo? Proč nám záleží na tom, aby dům, ve kterém budeme bydlet, měl nejen určitý počet místností, dobré vytápění, teplou a studenou vodu, ale aby se nám v něm dobře bydlelo, aby se nám líbil? Prostě, aby byl krásný. Proč nám záleží na tom, aby náš vůz měl nejen patřičnou výkonnost, ale aby měl krásný vzhled? A nemyslím si, že bychom chtěli mít krásné auto jen proto, že soused ho má taky. Je to přirozené, rádi se obklopujeme krásnými věcmi.

I Pán Bůh, když dal příkaz Mojžíšovi ke stavbě svatyně, postaral se o to, aby to byla krásná stavba: „Hleď, povolal jsem jménem Besaleela, syna Uriho, vnuka Chúrova, z pokolení Judova. Naplnil jsem ho Božím Duchem, totiž moudrostí, důvtipem a znalostí každého díla, aby uměl dovedně pracovat se zlatem, stříbrem a mědi, opracovávat kameny pro vsazování a obrábět dřevo k zhotovení jakéhokoliv díla.“ (2 Moj 31,2-5) Na stavbu byl použit nejen vzácný materiál, ale materiál měl být i krásně zpracován.

Jenže, co je to krásu? Voltaire skepticky tvrdí: „Zeptejte se ropuchy, co je to krásu... Odpoví vám, že je to ropuší samice s velkým kulatým očima vylézajícíma z malé hlavy, se širokou, plochou tlamou, žlutým břichem a hnědými zády...“

Nevím, zda by třeba sošky andělů sklánějící se nad slitovnicí ve svatyni svatých odpovídaly přesně našim představám o krásnu. Zdá se, že chápání krásy může být relativní. Tak nás to učí každodenní život. A i když se například před šedesátí lety Karel Čapek v Lidových novinách dovolával jakési zobecňující estetické normy, našim babičkám často stýdne v žilách krev nad tím, co jejich vnučky pokládají za krásné. A abych se vám přiznal, vždyť ani všechno, co mně se zdá být krásné, nezdá se být krásné mé ženě. A teď se v tom vyznejte! Co jsem teď říkal o krásnu, platí i o umění vůbec. Vincent van Gogh měl ve své době problém prodat svůj, dnes už pověstný, obraz Slunečnice. Asi se lidem nelíbil. Loni v březnu byl obraz v Londýně vydražen na 39,9 miliónu dolarů.

Tady vidím nebezpečí a docela chápu zdrženlivost mnohých věřících vůči umění. Těžko by cena obrazu byla vysoká jen proto, že je tak neobvykle krásný. Lidé se shánějí po věcech proto, že se to zrovna nosí. Anebo proto, že by jim scházelo to, co my hledáme v Božím slově? Poskytuje bible nějakou informaci o krásnu nebo dokonce definuje, co je to umění? V bibli žádnou definici umění nenajdeme. Stejně jako bychom v ní těžko hledali, co je to politika, filozofie nebo třeba teologie. Bůh však dovolil člověku, aby tvořil. Z bible už víme o daru Božího Ducha umělci Besaleelovi, v bibli bychom také našli zprávu o stavbě krásného Šalomounova chrámu, jež Bůh posvětil svou přítomností.

Přesto se Ježíš Kristus narodil ve chlévě. Taková je biblická zpráva. Nic krásného. Člověk, aby si zacpal nos. Divné pojetí krásna

— a přece, kolik umělců bylo inspirováno touto na první pohled ne zrovna poutavou scénou. Ještě jedna událost zaznamenaná v bibli zaujala spoustu umělců. Nevím jak vy, ale já bych na Golgotu nešel, tenkrát v čase velikonoce, abych viděl krásu. A přece, s jakým údivem stojí člověk před Michelangelovou Pietou Rondanini nebo s jakým zaujetím nasloucháme Bachovým Janovým pašijím. Umění je víc než krásu. Umění je věc, dá-li se to tak vůbec říci, kterou sice nezahrnujeme do základních potřeb člověka, ale přece je nutná k životu. Je to schopnost nejen svérázně vidět, ale také schopnost zprostředkovávat osobní poznání jiným. V umění nejde o zobrazení skutečnosti. Vždyť ani Michelangelo nebyl u snímání kříže, a přece nás jeho dílo oslovuje. Bible skutečně nefiká nic definitivního o krásu ani o umění. Ale z bible poznáváme, že krásu i umění byly dány člověku, aby mohl chválit Boha. Dal nám schopnost vnímat krásu. Mnohým dal schopnost, aby se o své poznání dělili s druhými. Křesťan nejen v životě, ale i ve smrti Ježíše krásu našel. Že je pojem krásu příliš relativní? Nevadí. Když spoléháme na Boží slovo, můžeme mít radost a užitek i z těch proměnlivých krás.

Mám rád umění. Dokáže často objevit netušenou krásu ve věcech, kolem nichž bych jinak prošel bez povšimnutí. Snad jsem velký idealista, ale přál bych si, aby vás někdy pohled na krásné umělecké dílo, pobyt v krásné přírodě nebo setkání s krásnými novými myšlenkami přivedlo zpět k bibli. I když si myslíte, že ji dobře znáte. Vždyť krásu spočívá i v opakovaném hledání a nacházení. Kdyby tohle nebyla pravda, pak bychom nemohli v bibli číst zmínku o věřících v Berii: „Přijali evangelium s velikou dychtivostí a každý den zkoumali v Písmu, zdali je to tak, jak zvěstuje Pavel.“ (Skut 17,11) JAN BARTA

UMEJÍ PÍSMENA MLUVIT?

Konečně jsem ji držela v rukou. Se zatajeným dechem jsem listovala stránkami, které slibovaly odpověď na nekonečné „Proč?“ „Kam?“ „Jak?“ ...

Ten den jsem věděla, že mám v rukou klíč — „VŠECKA svatá Písma“. Který vědec nebo odborník by si dovolil napsat na titulní stranu své práce: „To je všechno?“ K jakému lidskému dílu by mohl být dopsán tento hodnotící soud?

Oči klouzaly po řádcích. Přes tisíc stran hustě popsaných černými písmenky skrývalo minulost, přítomnost i budoucnost — všechno, ale já jim nerozuměla! Byla jsem snad ochotná připustit, že se zde mluví o minulosti. Proroci varují svět před budoucími událostmi, to ano, ale přítomnost?

Chvilé, strávené nad biblí, nesplnily mé očekávání.

A tehdy jsem poznala, že písmena neumějí mluvit. Skutečně. Když čtete dopis od někoho, kdo je vám milý, mluví k vám písmena, nebo slyšíte důvěrně známý hlas — rozesmátý, zasmušilý nebo povzbuzující?

Začala jsem se setkávat s lidmi, kteří uměli biblí otvírat úplně jinak než já. Než ji otevřeli, tiše sklonili hlavu, přivřeli oči a jejich rty se neznatelně pohybovaly. Všimla jsem si, že moji přátelé tuto knihu nečetli, ale na-

slouchali tomu, kdo z ní promlouval. A pak se ho prostě zeptali na to, co je trápilo a čemu nerozuměli, svěfovali se mu se svými starostmi. Vyhledávali ho i tehdy, když jim bylo dobře a měli radost. On jim odpovídal. Tolik jsem zatoužila stejným způsobem naslouchat autorovi knihy!

Následovaly večerní schůzky a tiché rozhovory s Přítelem, který mě učil číst a poslouchat. Neodhalil mi okamžitě všechna tajemství černých písmenek. Častokrát mi při čtení přišlo na mysl: „Nebud' tak netrpělivá! Nespěchej! Měla bys být pozornější!“

Vtíraly se i neodbytné otázky: „Dovedla bys odhodit 'sítě' jako tenkrát učedníci a jít za Ježíšem? Nechceš i ty rozbít alabastrovou nádobu u nohou svého Pána?“

Chtělo se mi volat: „Chci, chci!“

A jako by mi v uších znělo: „Tak to udělej!“

Další setkání mě plnilo nevýslovnou radostí. V „dávne“ historii jsem najednou uviděla své dnešní chyby, prorocké knihy mi říkaly: „Už brzy přijdu, připrav se!“ A přítomnost? To bylo povzbuzivé: „Jdi!“

A tak jdu i k vám a zvu vás na nádhernou cestu poznání. Pán mne pozval a já jsem vyšla na cestu následování. Mám Přítele a životem jdu s ním, a proto jsem dnes šťastná. Chcete to zkusit také?

-ch-

BIBLE

se obrací na svědomí člověka. Odkrývá hříchy, vede lidi k pokání a obrácení, ke golgotskému kříži, ke smíru s Bohem. Kristus se stává obsahem i cílem nového života. Bible stále dokazuje svou životodárnou sílu jako Boží slovo, které je živé a trvá na věky.

Ježíš Kristus, Boží Syn, je ústřední bod bible, její největší téma a náplň. Starý zákon právě tak jako Nový mluví o Pánu Ježíši. Pokud bu-

dou lidé žít na této zemi, bude bible, hovořící o této vznešené Bytosti, působit na lidská srdce jako magnet.

„Slovo Boží je živé, mocné a ostřejší než jakýkoli dvousečný meč; proniká až na rozhraní duše a ducha, kostí a morku, a rozsazuje touhy i myšlenky srdce. Není tvora, který by se před ním mohl skrýt. Nahé a odhalené je všechno před očima toho, jemuž se budeme ze všeho odpovídat.“ (Židům 4,12.13)

Toužíte po opravdovém vnitřním klidu a míru? Chcete být opravdu šťastní? Přáli byste si žít bez strachu ze smrti a být připraveni odejít? Zále-

ží vám na tom, abyste měli život věčný? Chtěli byste být jednou v Boží slávě?

Pak prosím čtěte svaté Písmo, Boží slovo! Myslete na to, že k vám osobně promlouvá sám Pán Bůh. Dělejte to, co říká. Vyznejte Pánu Ježíši své hříchy a přijměte jeho jako svého vykupitele. Myslete stále na to, že On zaplatil za vaše hříchy, a tak smířil s Bohem, a jeho následujte. Bible bude pro vás stále cennější. Stane se vám duchovním pokrmem, vaším kompasem na oceánu života, pramenem útěchy v soužení, proudem nebeské radosti.

Měl jsem ji vždy na dosah ruky — tu malou knížku v černých kožených deskách. Přivítala mne doma už tehdy, když mě maminka přivezla z porodnice. Zprvu mi posloužila jako kniha zajímavých příběhů, později jsem v ní našel nevšední učebnici života. Když nad ní dnes uvažuji, zdá se mi, jako by se za dobu, co ji znám, stokrát proměnila a snad tisíckrát upravila svůj obsah, takže mi měla co říci v každém údobí mého života. Vždy ke mně mluvila tak, že se mi zdála důvěrně známá, a přece vždy znovu v sobě ukrývala něco dosud nepoznaného. Dnes, když bych už opravdu mohl říci, že ji znám, s úžasem stojím nad jejími stránkami a objevuji nekonečné hloubky jejího poselství, nad kterými se tají dech a v úctě vyznávám, že jsem ji dříve vlastně vůbec neznal.

Moje nejzazší vzpomínky na tuto knihu se váží s pocitem příjemné pohody domova, kdy nám dětem maminka nebo tatínek předčítali příběhy z dávných časů. Avšak více než jejich děj na mne tehdy zapůsobila láska a úcta, s jakou moji rodiče přistupovali k biblí.

Později jsem mnohokrát slyšel názor, že čist malým dětem z bible a ještě k tomu Kralické, není vhodné, protože z toho nemohou mít žádný užitek. Ze své osobní zkušenosti však vím, že tomu tak není. Vždyť i archaický sloh, kterým je Kralická bible psána, na nás působil dojmem výjimečnosti a nevšednosti, což k Božímu slovu tak trochu patří.

Je pravda, že nám pak maminka nebo tatínek přečtený příběh ještě více přiblížili vlastním vyprávěním, ale samotné čtení mělo velký význam pro budování našeho vztahu k této knize.

Dnes už mám sám děti a snažím se po vzoru svých rodičů i v jejich srdci podnítit růst osobního vztahu k biblí. Kraličtinu jsme dokonce využili k zajímavé prověrce správného pochopení čteného textu. Záměrně z přečtené pasáže vyberu méně srozumitelná místa. Pak se s otázkou „Jak bys mně to vysvětlil svými slovy?“ obrácím postupně na všechny čtyři děti, tím nejmladším počínaje.

Dříve fádni pobožnosti se najednou proměnily v zajímavou soutěž, její podstata spočívá v hledání formulace, která by nejlépe vystihovala hlavní myšlenku. Byli jsme s manželkou překvapení živým zájmem i toho nejmladšího člena naší rodiny, který své úsilí jednou večer komentoval zajímavým výrokem: „Víš, tati, já jsem tušil, co to asi znamená, ale když jsem vám to začal vysvětlovat, teprve jsem si uvědomil, jak to vlastně všechno je.“

Dodnes vzpomínám na jedny své narozeniny. Bylo mi právě sedm let, kdy jsem dostal darem zbrusu novou biblí. Čist jsem se naučil teprve nedávno, a přesto mě rodiče nechali z „vlastní“ bible přečíst vždy kousek studované kapitoly. Od té doby jsem už vlastnil nejednu biblí, ale ta první — s červenou ořízkou a tvrdými deskami — byla pro mě nejvzácnější. Mělo to něco do sebe, když jsem se učil ze své bible z paměti vlastnoručně označeným veršům. Měla své místo i v mé malé knihovničce, pravidelně jsem ji nosil s sebou do shromáždění.

S přibývajícím věkem se změnil také můj přístup k biblí. V té malé, černé knížce jsem objevil zajímavé osudy odvážných mužů, kteří jsou hodni následování. Abraham, Mojžíš, Jozue, Samuel, Samson, David, Šalomoun, Job, Daniel a tři mládenci, apoštol Pavel, Petr, Jan a spousta dalších se stali obdivovanými hrdiny mého mládí. Vysoce jsem hodnotil jejich odvahu, statečnost a neohroženost. Vadilo mi však, že všichni, o nichž jsem v biblí četl, měli vedle chvályhodných předností i své stíny. S kritičností vlastní danému věku jsem uvažoval, proč Bůh nenechal zapsat na stránkách svého slova jen jejich pozitivní vlastnosti. Vždyť přece mají být pro nás příkladem, tak proč? „Právě proto!“ vysvětloval mi trpělivě tatínek v debatách, které mnohdy neměly konce. Právě proto nechal Bůh do bible napsat i ony do očí bijící negace, abychoť ve svém vlastním zápase víry nezmalomyslněli v domněnku, že Bůh počítá pro své království jenom s nějakými „superlidmi“...

Až mnohem později jsem náležitě ocenil toto prozíravé Boží rozhodnutí, které právě mě podrželo „nad vodou“ — tehdy, když jsem o sobě a o své dokonalosti definitivně ztratil všechny iluze. Dlouho jsem si totiž myslel, že člověk musí mít pevnou vůli, a pak se mu podaří žít správným, příkladným životem. Avšak po letech hledání a pravdivého sebehodnocení jsem nakonec svému Bohu vděčný, že nám v biblí zanechal zprávy o lidských chybách a životních závažných Mojžíše, Abrahama a ostatních velikánů víry, že nezamlčel Davidovy sklony k hříchu a že apoštol Pavel nám napsal i o pocitech vlastní bezmocnosti.

Velmi živě si totiž vzpomínám na chvíle, kdy se mi biblické zprávy o Boží trpělivosti s chybným Jákobem, sebejistým Petrem anebo neposlušným Samsonem staly pevným odrazovým bodem k novému hledání Boží tváře.

Moje vyznání by nebylo pravdivé, kdybych nevěděl, že jsem díky biblí zakusil i hořkost posměchu a pohrdání. „Ty ještě věříš té staré modli-

tební knížce?“ ptali s nemalou ironií v hlase moji vrstevníci. „Věda již jednou provždy odsunula bibli do regálu pohádek a mýtů, a ty ji ještě pořád hájíš? Vzpamatuj se! Už žijeme ve 20. století a v něm pro bibli není místo!“ Tímto a podobnými způsoby se zakusoval zub pochybnosti do mé důvěry v bibli.

Zprvu jsem se k pochybnostem nechtěl přiznat, ale pak jsem jednou svou otázku vyslovil nahlas. „Jak to, že se bible, inspirovaná vševědoucím Stvořitelem, dostává do rozporu s vědeckými poznatky? Kde je chyba? U Boha, v bibli nebo snad...?“ I tentokrát to byl tatka, který mi pomohl otevřít oči, abych skutečnost viděl ve správném světle.

„Uvědom si,“ říkal, „že bible není vědecká učebnice. Její pohled na dění kolem je více etický než vědecky exaktní. A jako takovou ji musíš brát. Vždyt tímto způsobem myslíme a píšeme i my dnes ve 20. století, pokud nám právě nejde o přesné vyjádření některého přírodovědeckého faktu. Říkáš, že někteří lidé odsuzují bibli jako nepravdivou, když například hovoří v souvislosti s událostmi u Gabaon (Joz 10,12) o zastavení slunce. Přesto se však nikdo zvlášť nepozastavuje nad tím, že téže vědecké nepřesnosti se ve skutečnosti dopouští i náš denní tisk, když uveřejňuje zprávu o čase, kdy slunce vychází... Ani nás nenapadne kritizovat redaktora, že používá termín, který ve skutečnosti odporuje všeobecně známé pravdě o postavení slunce v naší sluneční soustavě. Víme totiž, že v dané zprávě nejde o vědeckou informaci o pohybu Slunce, ale čtenáři se mají dozvědět, kdy se rozední, a proto je zde klidně použit zaběhnutý slovní obrat „slunce vychází“. Podobně je tomu i v bibli.

Naopak, budeš-li pozorným čtenářem, poznáš, že v bibli jsou uvedeny pravdy o skutečnostech, na které měla tehdejší věda zcela odlišný názor a teprve po staletích exaktních bádání se potvrdila jejich hodnověrnost. Bible například hovoří o kulatosti povrchu naší planety, o hmotnosti vzduchu, o genetických hranicích v živé přírodě apod.“ (Job 28,25; Př 8,27; Gen 1,12.21.25)

Když mne tatínek na to upozornil, začala v mém vztahu k bibli etapa nových objevů. Tehdy jsem už začal biblí tzv. systematicky studovat. Byl jsem rád, že mi přitom byl průvodcem kazatel, který se v ní dobře vyznal. Tak jsem v relativně krátkém čase vytěžil z bible daleko víc, než by se mi podařilo bez cílevědomého vedení.

S vděčností vzpomínám na chvíle, kdy mi kazatel, se kterým jsem se tehdy pravidelně scházel nad bibli, rychle a ochotně nacházel v bibli Boží výroky jako odpověď na otázky, které mne trápily. Začal jsem v bibli vidět víc než jen zajímavou knihu. Stala se pro mne zdrojem životní moudrosti a dodnes jsem lepší nenašel.

S překvapením jsem zjistil, jak je v této podivuhodné Boží knize v principu řešení snad každý životní problém. Poznal jsem, že je třeba být pozorným čtenářem a přistupovat k ní s upřímnou modlitbou o Boží vedení a s důvěrou. Pak v ní člověk skutečně najde netušené bohatství.

Z bible jsem se naučil těžit to nejkrásnější až daleko později. Věděl jsem o tom z kázání, ale ne ze své osobní zkušenosti. Naučil jsem se nacházet v bibli Krista.

Rozumějte, nemám na mysli jen nějaké informace o Ježíši. Mnohé podrobnosti z jeho výroků jsem dávno

znal, ale setkávat se s ním prostřednictvím bible, to je něco úplně jiného. A já jsem to prožil!

Přivedlo mne k tomu jedno přirovnání, které jsem někde četl. Její autor představil bibli jako milostný dopis. Takový dopis se čte trochu jinak než všechno ostatní, třeba i velmi důležité zprávy.

Vzpomínám si, že jsem dostal dopis od své milé, nejprve jsem ho celý velmi rychle a nedočkavě přeletěl, abych se co nejdříve dozvěděl, co všechno obsahuje. Neodložil jsem ho však ještě — i když jsem se to podstatné už dozvěděl, ale naopak jsem se usadil někde v koutku, abych nebyl rušen, a pročítal znovu každý řádek, uvažoval nad každým slovem a promýšlel, proč mi moje milá píše právě to a zrovna tak. Jaké pohnutky ji asi vedly k takovému vyjádření? Četl jsem mezi řádky, snažil se vcítit do atmosféry, která z dopisu dýchala a pokoušel se porozumět i nevyslovenému. Když jsem stejným způsobem přistupoval k bibli, prožil jsem novou, úžasnou zkušenost. Při takovém čtení mám stejný pocit, jako bych s Ježíšem přímo rozmlouval. Kladu mu otázky a dostávám odpovědi, snažím se poznat úmysl autora — Ježíše. V každé knize, kapitole či verši bible tímto meditativním způsobem hledám Krista a snažím se jej stále více poznávat.

A tak zde leží přede mnou — ta malá knížka v černých deskách. Co jsem s ní už všechno prožil! Mnohé její listy jsou už zažloutlé a ohmatané, okraje stránek jsou popsané poznámkami a mnohé verše barevně podtrhané. Otazníky, které jsem kdysi začal psát na místa, kterým jsem nerozuměl, pomalu mizí a přibývá vykřičníků, které jsou mementem mých rozhovorů s Ježíšem. Nechceš to se svou bibli takto zkusit i ty? (Jan 5,39)

J. ŠLOSÁREK

JAK BIBLI ČÍST

Snad bych mohl začít: „Bible je nejrozšířenější kniha na světě. Je tištěna v milionových nákladech a překládána do více než...“ Tak takhle ne, vidíte? Začáteční věta mi připomněla nahněvanou tvář mé profesorky češtiny. Ta za věty typu: „Božena Němcová je...“ posílala studenty do lavic s nejméně milou známkou. Nekompromisně. Nepomohlo ani, že ze sebe stačili ještě vyspat: „...anarodilastčtvtřehoúnoraosmnáctsetdvacetazemřeladvacátéhoprvníholednaosmnáctsetšedesátdva“ na důkaz, že přece vědí, o čem je řeč.

A vidíte, dodnes rád na paní profesorku s přísnými očima vzpomínám. Naučila nás lépe literatuře rozumět a zamilovat si ji. Nechtěla znát jen, že něco, někdo je, ale donutila nás hledat souvislosti a skutečné hodnoty literatury a pak třeba o nich zasvěceně hovořit.

A vůbec, přiznejme si, že první věta v uvozovkách zní jako dobře myšlený reklamní slogan. Ne, nemyslím si, že by nebyla pravdivá. Je určitě stejně pravdivá, jako je pravdivé konstatování, že Gerlachovský štít je nejvyšší hora v Československu a že strahovský stadión je největší stadión na světě. Bez těchto pravdivostí se dá krásně žít a to je to, co mi na větě začínající: „Bible je...“ tolik vadí.

Bible možná je ve skladech Spojených biblických společností, možná, že je dokonce ve vaší knihovně, možná, že je na vašem stole, ale uznejte sami, takhle nám bible moc nepomůže. A poznat konečně na vlastní kůži moc Božího slova, o to nám jde především.

Ještě jedno upozornění! Bible není politický manifest, ani učebnice dějepisu. Bible není přírodovědná kniha,

ani pouhý literární skvost. Bible není naučný slovník, ani kniha tajemných receptur. Bible se nemusí vůbec krýt s našimi představami o tom, v čem by nám měla poskytnout informace nebo uspokojit naši zvědavost. Než otevřeme první stránky bible, nechme raději stranou svá přání. Budeme mít méně problémů vyrovnat se s mnoha překvapujícími zprávami a nebudeme muset hledat pro svá tvrzení stejně nedostatečné důkazy.

Říct, že bible je nej..., je tedy příliš málo. Je třeba bibli konečně vytáhnout z knihovny, vzít ji ze stolu a číst.

Jak bibli číst?

My lidé už jsme takoví, že se nám mnohem lépe demonstruje záporný než kladný příklad. (Všimněte si, že zpravidla záporná role v jakémkoliv dramatu je napsána přesvědčivěji než role kladná.) A tak se pokusíme raději říct, jak bibli nečíst. Snad se nám potom podaří objevit skutečný smysl čtení bible.

Řada lidí dokáže odcitovat celé pasáže z bible z paměti a při každé příležitosti, vhodné i nevhodné, dokáže svých znalostí použít. Jejich věty zpravidla začínají příkazem — musíš, nesmíš — a téměř za každou by rádi přidali červený vykřičník. Když takové čtenáře nebo, chcete-li, „znalce“ bible chvíli posloucháte, máte dojem, že jsou zde od toho, aby napravovali beznadějně zkažený svět. To by asi nebylo ještě tak zlé. Ale když vám dávají tak jasně najevo, že oni už jsou mimo nebezpečí! Možná, že vám svým postojem připomenou Jonáše, hovičího si pod břečtanem v bezpečné vzdálenosti od zkaženého města Ninive. Mně připomínají krotitele v kleci, praskajícího dlouhým bičem do všech stran, jímž šelmám bez svobody nahání strach. Takový způsob ohánění se slovy z bible jako bičem v kleci vyvolává v normálních lidech alergii. Ti začnou příkazové věty ztožňovat se zvěstí bible a ztratí o ni zájem, a to je smutné.

Vážné nebezpečí vidím v jednání lidí, kteří, jak se zdá, čtou bibli s klapkami na očích anebo při svíče, zatímco si mohou ke čtení rozsvítit pořádnou žárovku. Tito lidé, a to jim nemůžeme upřít, berou slovo Boží velmi vážně. Tak vážně, že uslyší-li jen náznak pochybností o věrohodnosti biblických zpráv, jsou ochotni hledat jakékoliv prostředky, aby pochybovače umlčeli. Jsou tak zahleděni do litery Písma, že nejsou schopni reagovat na problémy současného světa. Pochopitelně při blikavém světle svíčky se těžko dají vidět věci kolem. Takoví čtenáři bible ztratili trpělivost naslouchat hlasům zvenčí a všechny pochybnosti druhých berou příliš osobně, jako by Bůh nebyl autorem svého slova, ale oni sami.

Do třetí skupiny bych zařadil čtenáře bible, podobající se vědcům, kteří se rozhodli přijít konečně všem záhadám na kloub. Ve velké pracovně s mnoha přístroji leží v hermeticky uzavřeném prostoru bible a začíná se s velmi důkladným zkoumáním. Podle těch nejpřísnějších kritérií. Bible je krájena, vypreparována do nejmenších detailů, složitě srovnávána a...

Z takového obrazu je mi velmi smutno, neboť vím, že zdoluhavé zkoumání stejně k definitivním závěrům nedojde a mezitím se ztratí to, co je na četbě bible nejvzácnější. Zvěst. Čtenáři tohoto typu hledají v bibli stále nové nesrovnalosti, odchylky, pozdější redakce a zásahy, a tak se divím, že ještě úplně neztratili pocit závanosti ke zvěsti, která z bible zaznívá.

A pak je zde ještě čtvrtá skupina. Vlastně, co říkám. Vždyť už zde není žádný čtvrtý obraz, ale jen prázdný rám, kam byste popřípadě mohli vlepít svou fotografii, jste-li přesvědčeni, že přece vy, vy čtete a chápete bibli nejsprávněji. Budiž. Já tu odvahy nemám, neboť cítím, že sklonů k jednostrannosti se sám nezbavím. A tak jsem nakreslil jen ten prázdný rám jako připomínku, že čtení bible vyžaduje vždy nová hledání, trpělivá naslouchání a čekání. Hledání, naslouchání a čekání jsou zárukou, že z bible nevyčteme jen příkazy a zákazy, že nebudeme neschopni sledovat paralely s potřebami dnešního světa, stejně jako v ní nebudeme vidět jen nesrovnalosti a odchylky.

Asi před měsícem jsem dostal psaní od svého přítele, kterému jsem už dříve poslal ve velké obálce časopis Znamení doby. Přítel mi v dopise mimo jiné psal: „...nezlob se, ale zatím jsem se do časopisu ani nepodíval, vždyť mám sotva čas na to, abych si přečetl něco z Písma...“ A teď se obracím na vás, milí čtenáři. Jestli nemáte dost času, abyste mohli pravidelně otevřít bibli ke čtení, pak to udělejte jako můj přítel. I kdyby měl náš časopis ztratit pravidelného čtenáře, za tu chvíli nad bibli to rozhodně stojí. Na začátku svého uvažování jsem odmítl větu, která zněla trochu jako reklamní slogan. Teď jsem však na rozpacích. Nechtěl bych, aby tak vyzněla i věta poslední. — Spíš než povídání o bibli čtěte raději bibli.

J. B.

Jak oznámily Spojené biblické společnosti, zvýšil se roku 1986 počet jazyků a nářečí, do nichž je přeložena alespoň jedna celá biblická kniha, na 1848. To znamená, že opět vzrostl počet nových překladů o řadu dalších jazyků. Bible je i nadále nejvíce překládanou knihou na světě. Celá bible je přeložena do 301 jazyků a Nový zákon do dalších 634 jazyků. A nejméně jedna kniha je přeložena do dalších 913 jazyků. Do celkového počtu 1848 jazyků se nepočítají odstavce z biblických knih, které jsou přeloženy do dalších jazyků. Pracuje se na řadě projektů, rozpracováno je přibližně kolem 600 dalších překladů. V různých střediscích Asie, Afriky a Latinské Ameriky pracují týmy vědeckých pracovníků na rozsáhlých překladatelských projektech. Na překlad Nového zákona se počítá s dobou průměrně dvou let, na překlad celé bible s dobou čtyř až šesti let. Většina překladů se dnes pořizuje v ekumenické spolupráci.

Adventistické studijní centrum v Jeruzalémě

Naše církev buduje nové studijní centrum v Jeruzalémě, městě Ježíše, Davida, proroků a dalších biblických postav. Tento ústav umožní studentům, aby se zúčastnili pod vedením kvalifikovaných učitelů dalších studijních pobytů a získali konkrétní znalosti o městě a okolí a také lepší poznání hlavních náboženství. Jeruzalém totiž považují za svaté město jak Židé a křesťané, tak i mohamedáni.

Pro studenty bude připravena koncentrovaná výuka jak ze Starého a Nového zákona, ale také z archeologie, starověku a dějin raného křesťanství. Studenti budou mít přístup do knihoven a muzeí a budou jim také zpřístupněny jiné badatelské ústavy v Jeruzalémě.

Experiment s kázáním na hoře

V NSR, přibližně 20 km od Kielu, ve Wulfshagen, se pokouší křesťanská velkokomuna — sedmdesát mužů, žen a dětí — žít přísně podle zásad bible, jak jsou zvěstovány v kázání na hoře (Mt 5-7). Svůj denní chléb si vydělávají prací v dílně, kuchyni, prádelně a školce. Všichni společně odmítají „sváteční křesťanství“. vzdali se civilních zaměstnání a založili tuto sborovou „základnu“, protože chtějí „jít na věc“. „Svět nám umírá mezi prsty a křesťané, místo aby žili oprav-

du křesťansky, se jen přou a diskutují.“ Nejsou rozhodně nějakou skupinou, která žije v ghetthu, oddělena od světa. Právě naopak. Zapojují se i do protiválečných akcí, pomáhají postiženým a každý má u nich otevřené dveře — lidé s různými problémy, kteří nemají kde žít nebo kteří propadli alkoholu či drogám... Říkají: „Křesťanství má obnovit celý svět, nejen naši skupinu.“

Mladí lidé a bible

Teologický výbor pracovního společenství evangelické mládeže v NSR zveřejnil zprávu, která konstatovala rostoucí odcizení mladých od církve, tradice i bible. Z této zprávy vyplývá, že mladí lidé se stále méně vyznají v bibli. Toto společenství reprezentuje přibližně milion mladých lidí, ale žel tento trend odpovídá i situaci v ostatních tzv. křesťanských zemích.

Společné rozšiřování biblí v Guyaně

V Guyanské republice bylo rozšířeno mimořádně mnoho biblí, biblických částí a výběrů z biblických textů. Kromě toho rozšířili v zemi adventisté společně s římskokatolickou církví 275 000 výběrů biblických textů pro děti a mládež — v zemi, která má přibližně 1 milion obyvatel. Další 100 000 výběrů nejdůležitějších textů Písma bylo rozšířeno adventisty ve spolupráci se dvěma dalšími protestantskými denominacemi.

Bible v SSSR

Od VŘSR byla vydána bible v SSSR již několikrát. Tak např. v roce 1956 bylo vytištěno 50 000 exemplářů bible a 250 000 Nových zákonů, později ještě 30 000. V roce 1976 (jubilejní rok — 100 let od vytištění první ruské bible) 50 000 výtisků bible a 50 000 Nových zákonů. V roce 1983 byla opět bible vydána v 70 000 exemplářích. V roce 1987 bylo vytištěno 10 000 biblí v ruštině a 10 000 v gruzínštině. V roce 1988 se chystá v SSSR u příležitosti tisíciletí pokřesťanství Rusi 100 tisíc exemplářů celých biblí. Také Světový baptistický svaz spolu se Spojenými biblickými společnostmi se rozhodl k významnému výročí pokřesťanství Rusi věnovat 100 000 biblí. Podle zpráv Spojených biblických společností daly příslušné sovětské úřady souhlas k dovozu.

Nový zákon v dnešních izraelských rodinách

Podle průzkumu Biblické společnosti ve státě Izrael má dvanáct procent židovských rodin Nový zákon. Celkem je v oběhu nejméně deset různých překladů, z nichž šest je v jazyce he-

brejském, dva v angličtině. S rostoucí vzdělaností se zvyšuje počet těch, kdo mají Nový zákon. Na otázku: „Už jste někdy četl Nový zákon?“ odpovědělo dvanáct procent „Ano, několikrát“, jedenáct procent odpovědělo: „Ano, ale ne příliš často.“ Čtyřicet tři procent dotázaných pokládá probírání Nového zákona ve školní výuce za žádoucí, padesát sedm procent je proti.

Spojené biblické společnosti

Celosvětová organizace Spojených biblických společností, která byla založena v roce 1948, sdružuje biblické společnosti ze 109 zemí, které rozšiřují bible ve více než 180 zemích světa. Cílem tohoto společenství je zpřístupňovat Písmo svaté všem lidem po celém světě. Spojené biblické společnosti organizují a koordinují překladatelskou, vydavatelskou a distribuční práci. Působí ve čtyřech regionálních oblastech — v Africe, Americe, Pacifiku a Evropě spolu se zeměmi Blízkého východu. Také „Biblická práce“ ERC v ČSSR se měla stát v závěru roku 1987 přidruženým členem Spojených biblických společností.

Zvláštní tisk „Zjevení“ na Novém Zélandu

Na žádost církve adventistů s. d. vydala novozélandská biblická společnost 100 000 exemplářů Zjevení Jana v moderní angličtině. Knihy jsou určeny k použití v „Biblických seminářích o Zjevení“, které se pořádají po celé zemi.

Rostoucí poptávka po biblích

Bible je stále nejrozšířenější knihou na světě. Poptávka po biblích na celém světě stále roste, a to jak po celých výtiscích Písma nebo Nového zákona, tak po jednotlivých knihách.

Spojené biblické společnosti zároveň oznámily, že za rok 1986 bylo ve světě rozšířeno více než 13,5 milionu exemplářů biblí, 11,5 milionu Nových zákonů a téměř 44 milionů částí bible, nepočítaje v to obrovské množství výběrů biblických textů.

V různých zemích celého světa se pracuje na řadě nových překladů. Biblickým společnostem se daří plnit slib, který si daly: překlad pro každou jazykovou skupinu, která má nejméně 1 milion obyvatel. Je rozpracováno na 600 nových projektů — dalších překladů. Nejčastěji překládanou knihou je evangelium Markovo. A tak i v současném sekularizovaném světě je stále nejžádanější knihou bible. Bible zůstává na celém světě knihou číslo „jedna“.

Já jsem světlo světa:
kdo mne následuje,
nebude chodit ve tmě,
ale bude mít světlo života

Jan 8, 12